

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวังพิเศษจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวังพิเศษ จังหวัดตรัง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวังพิเศษจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น มาทบทวนขยายความเพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายของความคิดเห็น (Opinion)

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น ไว้หลายท่าน ดังนี้

จรรยา ทรัพย์สิน (2540 : 16) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นได้สามารถที่จะเรียนรู้ ตลอดจนสามารถที่จะประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การลงความคิดเห็นอาจเป็นไปในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม การติดต่อกับภายนอก การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ และการพบปะสังสรรค์

วัตรภู อางหาญ (2542 : 8) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิดและทัศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมา การลง

ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ประกอบด้วยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม

ประวิตร ชูศรี (2542 : 2) สรุปความหมายของความคิดเห็นได้ว่าเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้ที่นึกคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจในการพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือประเด็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานทางด้านความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2542 : 2) ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งวิจรรณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ความคิดเห็นมีความหมายแคบกว่าทัศนคติ (Attitude) เพราะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง (Fact) และทัศนคติ ความคิดเห็นเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

ทรงกรด กู๋ทอง (2545 : 6) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการแสดงออกซึ่งวิจรรณญาณที่มีต่อเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของจิตใจและเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง ความคิดเห็นคล้ายกับทัศนคติ แต่เป็นความรู้สึกที่ผิวเผินหรือหยาบกว่าทัศนคติ

ทะนงเกียรติ เจริญวงศ์พีช (2545 : 9) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกและความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงออกด้วยวาจาหรือการเขียน ทั้งนี้ขึ้นกับภูมิหลังทางสังคมความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น ซึ่งบุคคลอื่นอาจไม่เห็นด้วย

ปธานุกรมสังคมวิทยา (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 246) ได้บัญญัติคำว่า ความคิดเห็น ซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยัน ได้เสมอไปก็ตาม ทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

สุภิญญา อิศะละ (2556 : 11) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความรู้ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ และความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน ลักษณะท่าทาง หรือไม่แสดงออกเลยก็ได้ ซึ่งอาจมีความเห็นที่แตกต่างกันออกไป และไม่อาจจะบอกได้ว่าเป็นความถูกต้องหรือผิด

นันแนลลี (Nunnally. 1959 : 285) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าทั้งความคิดเห็นและทัศนคตินั้นเป็นเรื่องของการแสดงออกทางความคิดเป็นในรูปเกี่ยวกับตัวเรา และความคิดเห็นนั้นยังจะใช้ในเรื่อง

เกี่ยวกับการลงความเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่ทัศนคตินั้นใช้กันมากในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) ความสามารถ (Performance) และได้สรุปว่าเรามักใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ

โคลาซา (Kolasa. 1962 : 386) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลในการพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากเหตุการณ์แวดล้อม (Circumstances)

พจนานุกรมเวบสเตอร์ (Webster's New Twentieth Century Dictionary. 1968 : 1254) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการประเมินค่า การแสดงความรู้สึก หรือคาดการณ์ในเรื่องคุณภาพหรือคุณค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคล และการที่จะยอมรับ ความคิดเห็นนั้น ๆ ต้องมีการพิจารณาหรือถกเถียงเพื่อหาข้อสรุปของความแตกต่างในเรื่องของทฤษฎีและความเชื่อนั้นเสียก่อน

โทมัส (Thomas. 1969 : 223) ได้ให้ความหมายสั้น ๆ ว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกด้านใดด้านหนึ่งต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

มิเชลล์ จี โอฟริย์ ดันแคน (Mitchell Geoffery Duncan. 1971 : 135) ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นความเชื่อถือหรือการพิจารณาตัดสิน โดยบุคคลซึ่งอาจไม่เป็นที่ยอมรับในแต่ละช่วงเวลาได้ ความคิดเห็นนี้ไม่สามารถจะทดสอบความรู้ และความจริงของความเชื่อมั่นของบุคคลได้ และต้องยอมรับว่าประชาชน โดยทั่วไปนั้น อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป

กู๊ด (Good. 1973 : 339) อธิบายว่าความคิดเห็นหมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยังได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นว่าเป็นความเชื่อ ความคิดเห็นหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่ง ไม่อาจจะบอกได้ว่าเป็นความถูกต้องหรือไม่

ออสแคมป์ (Oscamp. 1977 : 190) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นหรือการแสดงออกจากเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูดเป็นการสรุป โดยลงความเห็นซึ่งอาศัยความรู้ที่มีอยู่เดิม

ไอแซค (Isaak. 1981 : 203) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไปโดยปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปมีความหมายที่กว้างกว่า

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ความคิดเห็นนี้ไม่สามารถจะทดสอบความรู้และความจริงของความเชื่อมั่นของบุคคลได้

2. องค์ประกอบของความคิดเห็น

นักวิชาการได้ให้ความหมายขององค์ประกอบของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

ไพวรรณ อุปลี (2552 : 10) ได้ให้ความหมาย องค์ประกอบของความคิดเห็นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Component) คือ ส่วนที่เป็นความรู้ ความคิด และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกที่มีต่อกลุ่มคน (Affective Component) บุคคลและเหตุการณ์ คือ สภาพทางอารมณ์ ที่เป็นความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ รัก กลัว ไม่พอใจ เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ แนวโน้มของบุคคลที่แสดงถึงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในวิถีทางเข้าหรือออกหนี ขึ้นอยู่กับว่ามีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งเร้าในลักษณะใด

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดเห็น หมายถึง ส่วนที่เป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกที่มีต่อกลุ่มคนบุคคลและเหตุการณ์ด้านพฤติกรรม

3. ประเภทของความคิดเห็น

นักวิชาการได้ให้ความหมายประเภทของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

เร็มเมอร์ (Remmer. 1954 : 6) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวก (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวก ได้แก่ ความรัก ความชอบ ทิศทางลบ ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่ยอมรับ

สรุปได้ว่า ประเภทของความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นเชิงบวกเป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

นักวิชาการได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542 : 12) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละบุคคลแสดงความคิดเห็นที่เหมือนหรือแตกต่างกันไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วน สมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ คุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการศึกษาทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นและคนที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยมและเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้จากกลุ่มบุคคลในสังคมหรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนจะได้รับ ทั้งนี้ เพราะข้อเท็จจริงที่แต่ละบุคคลได้รับแตกต่างกันก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

จำเรียง ภาวจิตร (2536 : 248-249) ได้สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการคือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันโดยทั่วไป จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใครหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใดหรือการกระทำที่ดำเนินถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้เช่น ประกอบอาชีพเดียวกันการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกันเป็นต้นสิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านี้ด้วย

3. กลุ่มกระตุ้นหรือรื้อนหรือกลุ่มเลื่อยซา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตุ้นหรือรื้อนเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามในทางตรงกันข้ามกลุ่มเลื่อยซาก็จะไม่มียทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

มอร์แกน (Morgan. 1967 : 159) ได้กล่าวถึงปัจจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น ดังนี้

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์
ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการ ได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง
และจากการ ได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรือได้อ่านจากหนังสือ หรือไม่พบเห็นของจริง ถือว่าเป็น
ประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยม
ไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่างๆแตกต่างกัน

ออสแคมป์ (Oskamp. 1977 : 119) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็น
ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้
ความผิดปกติของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ดีของบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง
การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความพึงใจ และเกิดความคิดต่อประสบการณ์
เหล่านั้น ต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิดและให้ข้อมูล
แก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความเห็นของเด็กด้วย

4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่ม
และสังคม ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน
หน่วยงาน ที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นสื่อ
เหล่านี้ ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ผลกระทบต่อ
ความคิดเห็นของบุคคล

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นหมายถึงประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่องราวต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมครอบครัว
เชื้อชาติ พันธุกรรม สมองและการศึกษาทำให้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นทำให้จะมีความคิดเห็น
ในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

5. การวัดความคิดเห็น

นักวิชาการได้เสนอ การวัดความคิดเห็นไว้ ดังนี้

วิเชียร เกตุสิงห์ (2545 : 94) แบ่งการวัดความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยเฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าจะเส้นทางบวกหรือจะเป็นทางลบ เช่น +1 +2+3 +4 +5 หรือ 1 -2 -3 -4 -5 เป็นต้น

เบสท์ (Best. 1977 : 171) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้นโดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของคนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดแบบลิเคิร์ต (Likert) โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่งเห็นด้วยไม่แน่ใจไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยมหรือไม่นิยม) เป็นข้อความเชิงบวก (Positive) หรือข้อความเชิงลบ (Negative)

จอห์น โทมัส (John Zadrozny Thomas. 1959 : 234 ; อ้างถึงอิงจาก อารีย์ วงศ์เกษม. 2545 : 251) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็น สูง -ต่ำ , มาก - น้อย วิธีการวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบ

สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็น สามารถกระทำได้หลายรูปแบบหลายวิธีแตกต่างกัน โดยทั่วไปจะต้องประกอบด้วย บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง วิธีการวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร (Administration)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ดังนี้

พิมลจรรย์นามวัฒน์ (2540 : 6) ได้อธิบายความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารคือการประสานประสานทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อวยชัย ชบา (2542 : 6) ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารว่าการบริหารคือการรวมพลังของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและใช้ทรัพยากรบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมแรงร่วมใจแก้ไขปัญหาลุอุปสรรคที่ขวาง

สนธิ์ บางยี่ขัน (2544 : 15) กล่าวว่าความหมายของการบริหารหมายถึงการตั้งใจที่จะกระทำมีความคิดคำนวณอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

อินสอนบัวเขียว (2546 : 51) กล่าวว่าการบริหารคืองานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่างๆที่มีคนหมู่มากมาอยู่ร่วมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จ โดยได้ประสิทธิภาพกล่าวอย่างง่าย ๆ การบริหารก็คือการทำให้งานเสร็จลงได้โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำให้เสร็จ

ไซมอน (Herbert A. Simon. 1987 : 98) (เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารราชการไทยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2550 : 35) ให้ความเห็นว่าการบริหารราชการหมายถึงการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายบริหารของรัฐทั้งระดับกลางรัฐมตรัฐและรัฐบาลท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นไปในรูปของคณะกรรมการหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน ทั้งนี้ไม่รวมศาลและหน่วยงานของนิติบัญญัติ

บาร์นาร์ด (Barnard. 1972 : 6) ให้ความหมายของการบริหารว่าการบริหาร หมายถึงการทำงานของคนบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

เฮดดี (Heady. 1979 : 2) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญที่เป็นการกำหนดการดำเนินงานในการแสวงหาความรู้อย่างมีเป้าหมาย

วิลเลียม (William. 1980 : 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่าการบริหารมีกิจกรรมหลัก 3 ประการในการบริหารคือการดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายการบำรุงรักษาองค์การให้อยู่รอดและการป้องกันองค์การจากสิ่งแวดล้อมภายนอก

เซอร์จิอวานนิ (Sergiovanni. 1980 : 15) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารหมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผู้อื่นเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

โคลลินท์ (Collin. 1989 : 13) ให้ความหมายของการบริหารว่าการบริหารงานเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่ร่วมกันในองค์การและแนะแนวทางให้เห็นถึงหน้าที่ให้กับประเทศบริษัทหรือสถาบัน

เฮร์เซย์, แบลนชาร์ดและจอห์นสัน (Hersey, Blanchard and Johnson. 2001 : 9) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคลซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณและเทคโนโลยีเพื่อที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่าการบริหารหมายถึง กลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกระทำกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม ดำเนินงานในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2. กระบวนการบริหาร

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารไว้ ดังนี้

ปราชญ์กล่าวผจญ (2542 : 16-23) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่ามีกิจการสำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ได้แก่การวางแผนกลยุทธ์และการวางแผนปฏิบัติการ
2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการออกแบบและพัฒนาองค์การขึ้นมา
3. การอำนวยการ (Directing) เป็นการสื่อสารจูงใจพนักงานการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในหน่วยงานเพื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย
4. การควบคุม (Controlling) เป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการวัดผลการปฏิบัติงานและการแก้ไขผลการปฏิบัติงาน
5. การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน (Staffing) เป็นการสรรหาบรรจุบุคคลที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานขององค์กร

กระบวนการบริหาร (Process of Administration) หรือการประกอบกิจการในทางบริหารบางทีจัดว่าเป็นหน้าที่ของนักบริหาร (Executive Function) นั้นเออร์เนสต์เดล (Ernest Dale) ได้เสนอลำดับขั้นตอนกระบวนการบริหารไว้เป็นแนวใหม่ที่เน้นทางการบริหารธุรกิจประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การจัดองค์กร (Organizing)
2. การวางแผนงาน (Planning)
3. การจัดการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การควบคุม (Controlling)
6. การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation)
7. การเป็นตัวแทนขององค์การ (Representation)

เกทเซลส์ (Getzels. 1968 : 8) ให้ความหมายว่าการบริหารเป็นกระบวนการทาง

สังคม 3 ทาง คือ

1. ทางโครงสร้างได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา

2. ทางหน้าที่ได้แก่ขั้นตอนของหน่วยงานที่จะระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ทางการปฏิบัติได้แก่กระบวนการบริหารที่บุคคลและกลุ่มบุคคลต้องร่วมกันทำงานและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหาร เป็นกระบวนการที่จัดว่าเป็นหน้าที่ของนักบริหารได้แก่ การจัดองค์การวางแผนงานการอำนวยความสะดวกการควบคุมการสรรหาบุคคลที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานขององค์กรเพื่อให้การบริหารสำเร็จตามเป้าหมาย

3. เทคนิควิธีการสำหรับการบริหาร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของเทคนิควิธีการสำหรับการบริหารไว้ ดังนี้

3.1 การบริหารคุณภาพโดยรวม Total Quality Management-TQM (สังวร รัตนรักษ์. 2549 : 1-5) ได้ให้ความหมายของการบริหารคุณภาพโดยรวมคือแนวทางการบริหารองค์กรที่ยึดถือคุณภาพเน้นศูนย์กลางและอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในองค์กร โดยมุ่งเป้าหมายไปที่ความสำเร็จระยะยาวขององค์กรจากการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนในองค์กรและต่อสังคมองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) มีดังนี้

3.1.1 ความมุ่งมั่นและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในทุกระดับขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 การให้ความสำคัญกับลูกค้าภายใน (ข้าราชการ/เพื่อนร่วมงาน/ส่วนราชการอื่น) และลูกค้าภายนอก (ผู้รับบริการ/ประชาชน) โดยต้องสร้างความพึงพอใจ/ความประทับใจให้ลูกค้า

3.1.3 การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนทุกระดับและทุกหน่วยงานในองค์กรเพื่อปรับปรุงงานของตนเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3.1.4 การปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 มีการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำการบริหารคุณภาพโดยรวมมาประยุกต์ใช้ได้แก่จริยธรรมคุณธรรมความเชื่อถือการนำองค์กรที่ดีการทำงานเป็นทีมการฝึกอบรมเพื่อยกระดับความรู้และทักษะการให้ความสำคัญและแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของพนักงานและการสื่อสารที่ชัดเจน

3.2 การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ Result - Based Management : RBM (ชอุ่ม กรไกร. 2548 : 783-789) การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นวิธีการบริหารที่มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเป็น

หลักโดยองค์กรจะกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรและปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จมีการเปรียบเทียบผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่กำหนดโดยวัดผลได้จากกลุ่มตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรประกอบด้วย

3.2.1 ผลผลิตคืองานบริการหรือกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ทำเสร็จสมบูรณ์เพื่อส่งมอบให้ประชาชนผู้ใช้บริการ

3.2.2 ผลลัพธ์คือผลที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต

3.3 การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management (ปราชญา กล้าผจญ. 2542 : 140-141) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการบริหารที่ต้องมีการวางแผนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จโดยมุ่งเน้นปัจจัยในการวางแผนกลยุทธ์ 4 ประการดังนี้

3.3.1 วิสัยทัศน์ (Vision) คือ การกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตขององค์กร

3.3.2 พันธกิจหรือแนวทางการปฏิบัติการ (Mission) คือภารกิจหน้าที่รับผิดชอบที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้

3.3.3 เป้าประสงค์ (Goals) คือ เป้าหมายที่มุ่งจะให้เกิดผลสำเร็จขององค์กร

3.3.4 จุดมุ่งหมาย (Objectives) คือ วัตถุประสงค์หรือผลสำเร็จสูงสุดขององค์กร

3.4 การบริหารราชการแบบบูรณาการ (สุวิทย์เมฆินทร์พชัย. 2549 : 1-5) คือ การบริหารที่ทุกหน่วยงานทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลักโดยทุกหน่วยงานร่วมกันคิดร่วมกันทำงานใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดความประหยัดเสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลักรวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการทำงานภาครัฐในภาพเครือข่าย (Network) ทั้งนี้ยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาประเทศของรัฐบาลประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

3.4.1 การจัดการความยากจน

3.4.2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ

3.4.3 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้

3.4.4 การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.4.5 การต่างประเทศและดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ

3.4.6 การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3.4.7 การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

3.4.8 การรักษาความมั่นคงของรัฐ

3.5 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ New Public Management NPM

(ชอุ่ม กรไกร. 2548 : 753-760) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการบริหารจัดการตามกระบวนการที่ใหม่มุ่งนำบริการที่ดีมีคุณภาพสูงสู่ประชาชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขสังคมมีเสถียรภาพโดยมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

3.5.1 มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการบริการประชาชนและคำนึงถึงความต้องการของประชาชน

3.5.2 มีภารกิจที่ชัดเจนรัฐทำเฉพาะที่จำเป็นและเน้นการแข่งขันในการบริการ

3.5.3 บริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีอิสระและยืดหยุ่นในการจัดการมุ่งเน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ผลของงานเป็นสำคัญ

3.5.4 ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

3.5.5 ใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือและใช้แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ

3.5.6 มีระบบสนับสนุนและกลไกในการบริหารจัดการที่ดี

3.6 การบริหารแบบมีส่วนร่วม Participative Management (ปราชญา กล้าผจญ. 2542 : 135) การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและต่อองค์กรได้อย่างเต็มที่โดยมีการร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อการตัดสินใจและการควบคุมกำกับดูแลการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า เทคนิควิธีการสำหรับการบริหาร หมายถึงการใช้กระบวนการที่เหมาะสมในการบริหารงานที่ดี มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยกระดับความรู้และทักษะ มีคุณภาพมาตรฐานการปฏิบัติงาน ให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ ยกระดับคุณภาพชีวิต ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข และสังคมมีเสถียรภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1. ความหมายของธรรมาภิบาล

ในต่างประเทศนั้น มีองค์กรที่เกี่ยวข้องและ นักวิชาการได้ให้ความหมายถึงธรรมาภิบาล Good Governance ในความหมายต่าง ๆ กัน ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (United Nations หรือ UN) ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลเพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียม

กันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นการดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใสธรรมาภิบาลคือการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกันและมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้ (บุญบงชัยเจริญวัฒน์ และคณะ. 2544 : 7)

โครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) หรือ UNDP ได้นิยามธรรมาภิบาลว่าเป็นการดำเนินงานของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมที่จะจัดการกับกิจการของประเทศในทุกระดับที่ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมความโปร่งใส ความรับผิดชอบรวมถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยมีพื้นฐานมาจากการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ พัฒนาตนเองในลักษณะที่พึ่งตนเองได้โดยเน้นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญแก่ความเท่าเทียมกันการให้อำนาจการเมืองงานทำและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและUNDP ก็ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนการจัดความยากจนและการบริหารภาครัฐ โดยได้จัดตั้งหน่วยที่เรียกว่าส่วนการบริหารและการจัดการปกครองขึ้นเพื่อดูแลเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ (รัชยาसानดิยานนท์ และคณะ. 2544 : 4)

ธนาคารโลกได้ให้ความหมายไว้ว่า Good Governance เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สุธรรม รัตนโชติ. 2548 : 5)

สำหรับประเทศไทย ธรรมาภิบาล คือธรรมการปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้มีการกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างหลากหลาย เช่นเดียวกับในต่างประเทศ องค์การที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการที่สนใจเรื่องธรรมาภิบาล ได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ธีรยุทธบุญมี (2541 : 9 – 11) ซึ่งเรียก Good Governance ว่าธรรมรัฐได้ให้ความหมายว่าคือการบริหารการจัดการประเทศที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ ระดับการบริหารจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีหลักคิดว่าทั้งประชาชนข้าราชการบริหารประเทศเป็นหุ้นส่วน (Partnership) กันในการกำหนดชะตากรรมประเทศแต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันว่าจะเกิดธรรมรัฐหรือ Good Governance ยังต้องหมายถึงการมีกฎเกณฑ์กติกาที่จะให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ประสิทธิภาพความเป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบายบริหารตรวจสอบประเมินผลอย่างจริงจัง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542: 18-19) กล่าวว่าธรรมาภิบาลหมายถึงระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นระหว่างภาคประชาสังคม ภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนภาคปัจเจกชนและครอบครัวภาคต่างประเทศเพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุขโดยเป้าหมายของธรรมาภิบาล (Objective) ก็คือการพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคมกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือธรรมาภิบาลมีจุดมุ่งหมายใน

การสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคมไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง โครงสร้างและกระบวนการของธรรมาภิบาล (Structure and Process) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้ จะต้องเป็น โครงสร้างและกระบวนการที่วางกฎเกณฑ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศที่ทุกภาคไม่ว่าจะเป็นภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนหรือภาคประชาสังคมภาคปัจเจกชนและครอบครัวมีส่วนร่วมกันผลักดันขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้า โดยจะต้องมีกฎเกณฑ์ (Norm) เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของทุกภาคกฎเกณฑ์นี้อาจประกอบด้วยรัฐธรรมนูญกฎหมายและข้อบังคับรวมถึงกลไกที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษรอื่น อาทิ กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียมประเพณี ทางศาสนาทางศีลธรรมหรือจริยธรรมที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะกฎเกณฑ์ดังกล่าวจะสร้างสิทธิและการยอมรับในส่วนของแต่ละภาค

ประมวล รุจนเสรี (2542 : 48) กล่าวว่าธรรมาภิบาลคือการปรับวิถีคิดวิธีบริหารราชการของประเทศไทยเสียใหม่ทั้งระบบ โดยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคนทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมกันคิดร่วมกันทำร่วมกันจัดการร่วมกันรับผิดชอบแก้ปัญหาพัฒนานำแผ่นดินไปสู่ความมั่นคงความสงบสันติสุขมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล

ไชยวัฒน์ คำชูและคณะ (2545 : 42) กล่าวว่าธรรมาภิบาลคือการมีส่วนร่วมคือความโปร่งใสตรวจสอบได้และคือการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจวางอยู่บนจรรยาบรรณที่กว้างขวางของสังคมโดยจะมีนัยสำคัญต่อประเด็นในเรื่องความเสมอภาคความยากจนและคุณภาพชีวิตจากความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลจึงอาจสรุปได้ว่าธรรมาภิบาลหมายถึงการปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดำรงโดยเป็นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติโดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลตัดสินใจการตรวจสอบลดการทุจริตคอร์รัปชันลงเพื่อให้เกิดความโปร่งใสโดยจะต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคทุกฝ่ายในสังคมคือภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และคณะ (2546 : 9) กล่าวว่าธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐสังคมเอกชนและประชาชนทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพมีคุณธรรมโปร่งใสตรวจสอบได้และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมความโปร่งใสความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดีในการที่จะสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยนั้นธีรยุทธบุญมีเสนอให้มีการปฏิรูประบบ 4 ส่วนคือปฏิรูปภาคราชการภาคธุรกิจเอกชนภาคเศรษฐกิจสังคมและปฏิรูปกฎหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นและประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบ โดยสื่อมวลชนและนักวิชาการการปกครองที่ดีของภาครัฐ

นฤมล ทับจุมพล (2546 : 62) กล่าวว่าธรรมาภิบาลหมายถึงการที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อนที่ถูกต้องเป็นธรรม โดยการถักทอทางสังคมเพื่อสร้างพลังงานทางสังคม (Social Energy) เพื่อ

นำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติซึ่งธรรมาภิบาลประกอบด้วยภาครัฐภาคธุรกิจและภาคสังคมที่มีความถูกต้องเป็นธรรมโดยรัฐและธุรกิจต้องมีความโปร่งใสมีความรับผิดชอบที่ถูกต้องตรวจสอบได้และภาคสังคมที่เข้มแข็ง

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 103) ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การปกครองโดยธรรมเน้นการบริหารบนรากฐานความถูกต้องดีงามประ โยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชนเป็นใหญ่

กลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 98) ให้ไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลหรือ Good governance เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองตามวิถีทางประชาธิปไตยเป็นหลักการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรมมีกฎเกณฑ์ที่ดีในการบำรุงรักษาบ้านเมืองและสังคมให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคมทั้งยังมีการจัดระบบองค์กรและกลไกต่าง ๆ ในส่วนราชการองค์การของรัฐบาลบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรอิสระองค์กรเอกชนกลุ่มชมรมและสมาคมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึงธรรมาภิบาลหรือการปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีบนหลักการพื้นฐานในการสร้างความ เป็นอยู่ของคนในสังคมให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างความเป็นธรรมใน การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนพัฒนานวัตกรรมให้มีจิตสำนึก ด้านคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม

2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (2542 : 29) องค์ประกอบธรรมาภิบาล คณะรัฐมนตรี จึงได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดย กำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตาม หลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้สังคมสามารถมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อ ระบบบริหารกิจการดังกล่าวด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและให้โอกาสตรวจสอบได้ตลอดจน ขยายการให้บริการภาครัฐไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วทั่วถึงและเป็นธรรมมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้ สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิด

การพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบันบนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ

1. หลักนิติธรรมได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2. หลักคุณธรรมได้แก่การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยบรรจงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ยึดมั่นคุณธรรมมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใสได้แก่การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดย ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความ โปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็น ประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและมี กระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วมได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอ ความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการได้สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์การแสดงผลการประชามติหรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบได้แก่การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่าได้แก่การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยบรรจงทำให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยั่งยืน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 23) กล่าวว่าองค์ประกอบที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลนั้น มี 3 ส่วนที่ต้องเชื่อมโยงกันก็คือ

1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม (Participation)
2. ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ (Transparency) ซึ่งทำให้การทุจริตและ บิดเบือนผลประโยชน์ของภาคอื่น ๆ ไปเป็นการกระทำของตนกระทำได้อย่างยากหรือไม่ได้

3. ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถาม (Accountability) และถูกวิจารณ์ได้รวมทั้งความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจ

สุดจิต นิमितกุล (2543 : 13-24) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทย ในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 11 องค์ประกอบคือการมีส่วนร่วมความยั่งยืนสิ่งที่ชอบธรรม โปร่งใสความเป็นธรรมและเสมอภาคความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ความเสมอภาคทางเพศความอดทนอดกลั้นหลักนิติธรรมความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำที่กล้าและเห็นได้ว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นไปทางด้านการบริหารการปกครองการพัฒนาและการกระจายอำนาจซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน
2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ
3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน
4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้
5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจนมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน
6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน
7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ (2545 : 44-46) กล่าวว่าองค์ประกอบพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาลได้แก่

1. ภาระรับผิดชอบหมายถึงการกำหนดให้บุคคลและองค์กรทั้งที่มาจาก การเลือกตั้ง และการแต่งตั้งซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมหรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

สาธารณะหรือกระทำในนามของสาธารณะในความหมายแคบภาระรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดสรรการใช้และการควบคุมอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบงบประมาณการบัญชีและการตรวจสอบบัญชีในความหมายกว้างภาระรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้งและการใช้บังคับกฎเกณฑ์และระเบียบกติกาต่าง ๆ ของบรรษัทภิบาลด้วย

2. ความโปร่งใสหมายถึงการที่สาธารณชนมีโอกาสรับรู้ นโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลและมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงในการดำเนินตามนโยบายนั้นซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานคำชี้แจงและถ้อยแถลงต่าง ๆ ของรัฐบาลและกระบวนการทางการเมืองในการกำหนดและดำเนินนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรวมทั้งเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่างๆอย่างเต็มที่ในการกำหนดทางเลือกของสังคมนอกจากนี้ความโปร่งใสยังทำให้การติดตามตรวจสอบของสาธารณชนมีความถูกต้องมากขึ้นและได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม

3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการซื้อราษฎร์บังหลวงเกือบทั้งหมดทั้งที่อยู่ในภาครัฐและเอกชนในส่วนหนึ่งของระบบราชการการทุจริตส่วนใหญ่หมายถึงการกระทำของหน่วยราชการหรือของข้าราชการที่มีชอบด้วยกฎหมายการ

ปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบจึงถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงความตั้งใจจริงในการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น

4. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินนโยบายและมีส่วนในการควบคุมสถาบันตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนอันจะทำให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐเมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปกครองและการบริหารการมีส่วนร่วมจะเน้นที่การอุดหนุนให้ประชาชนพลเมืองซึ่งรวมผู้หญิงด้วยมีอำนาจมากขึ้นและเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่าง ๆ ในภาคประชาสังคมการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรมและก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและการดำเนินการของรัฐการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ในหลายระดับด้วยกันนับแต่ระดับรากหญ้าโดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาล ไปจนถึงระดับภูมิภาคและระดับชาติภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยึดหยุ่นตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

5. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้เข้มแข็งคือการมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพซึ่งระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและระบบการจัดการปกครองที่ดีนั้นคือการมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระและเป็นระบบกฎหมายซึ่งมีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปรามผู้คิดละเมิดหรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรมสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาเศรษฐกิจถ้าจากระบบเช่นนี้ไปหรือมีระบบที่อ่อนแอจะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากลงทุนลงทุนในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจถูกบิดเบือนไปและพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่า (Rent Seeking Activities) จะแพร่กระจายอย่างกว้างขวางและปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจะนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547 : 6) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และได้ให้นิยามของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตั้งนี้การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาของประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของสังคมคือภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมและให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคมการเมืองอย่างสมดุลมีการใช้อำนาจในการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืนและมีเสถียรภาพโดยมีเป้าหมายและกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาล หมายถึง การเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยการจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

3. สรุปหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงและสรุปหลักธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

บุญบง ชัยเจริญวัฒนะและคณะ (2544 : 17-18) กล่าวถึง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ว่าประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆที่มีความเป็นธรรมมีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชนประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพหน้าที่ของตนเองเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆและมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ
2. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการจำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนหรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ
3. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การได้รับการยอมรับและความพึงพอใจจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติคุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณความถูกต้องครบถ้วนรวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่ได้ขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ
4. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการความมีประสิทธิภาพและ ความมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

5. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่าง ๆ รวมถึงการประหยัคงบประมาณความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบจำนวนผู้เข้าร่วม แสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6. หลักคุณธรรม ได้แก่ การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคน ในสังคมดีขึ้นมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดสังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีระเบียบวินัย

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2545 : 146) ได้สรุปหลักธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ไว้ 8 ประการ ได้แก่

1. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
2. ระบบการทำงานที่มีความโปร่งใส
3. การแบ่งความรับผิดชอบ
4. การทำงานตอบสนองประชาชน
5. ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ
6. กฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน
7. การบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์
8. การบริหารอย่างมีวิสัยทัศน์

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2546 : 60-64) ได้สรุปสาระสำคัญอันเป็นหลักพื้นฐานของธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรมความหมายของนิติธรรม ได้แก่ กฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในองค์กรเป็นข้อตกลงร่วมกันและการบังคับใช้กฎระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวต้องเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกทุกฝ่ายในองค์กรกฎและข้อบังคับเหล่านั้นต้องนำมาซึ่งความเสมอภาคของสมาชิกในองค์กรรวมทั้งสร้างภาพเอื้อต่อการควบคุมและพัฒนาสังคมนั้นด้วยแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักนิติธรรมในองค์กร

1.1 ให้ความรู้แก่สมาชิกในองค์กรเรื่องกฎระเบียบข้อบังคับสิทธิเสรีภาพบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรรวมทั้งขอบเขตในการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบประชาธิปไตย

1.2 พัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนและพัฒนาการผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นตัวชี้วัดกฎข้อบังคับระเบียบต่างๆมีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีและมีการปรับปรุงกฎข้อบังคับและระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงก็จะเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่ง

1.3 องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใสตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรม มีความประพฤติสุจริตปราศจากคอร์รัปชันนอกจากนี้ขนาดองค์กรอัตรากำลังคนและงบประมาณจะลดลง

1.4 สภาพสังคมในองค์กรมีข้อร้องเรียนคดีความและการฟ้องร้องรวมทั้งสถิติการทำผิดกฎต่าง ๆ ลดลงคนในองค์กรตระหนักในสิทธิหน้าที่เสรีภาพของตนเองรู้และเข้าใจกฎระเบียบข้อบังคับและมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็นในกรณีต่าง ๆ

2. หลักคุณธรรมความหมายของคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติเป็นพลเมืองดีคือปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ได้แก่

สัจจะ คือ การรักษาความสัตย์

ทมะ คือ การรู้จักข่มใจตนเอง

ขันติ คือ การอดทนอดกลั้นและการอดออม

จาคะ คือ การรู้จักละวางความชั่วความทุจริต

2.1 แนวทางการดำเนินการตามหลักคุณธรรม

2.1.1 สถาบันการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเริ่มจากเยาวชนในและนอกระบบการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง

2.1.2 ทรนงค์ใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางจริงจัง โดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา

2.1.3 ทรนงค์ให้สังคมร่วมสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่มีคุณธรรมที่ถูกรังแกโดยผู้มีอำนาจเหนือกว่ารวมถึงการยอมรับเชิดชูให้เกียรติและการให้ Incentives ในรูปแบบต่าง ๆ

2.1.4 องค์กรระดับต่าง ๆ มีกาจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ

2.1.5 ทุกหน่วยงานภาครัฐควรมีหลักจริยธรรมของตนเองหรือจริยธรรมแต่ละสาขาวิชาชีพอย่างเปิดเผย

2.2 ตัวชี้วัดหลักคุณธรรม

2.2.1 การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการเรื่องต่างๆทั้งในและนอก
องค์กรลดลง

2.2.2 คุณภาพชีวิตของคนในองค์กรมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากร
ในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.3 องค์กรมีเสถียรภาพอยู่กันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใสความหมายของความโปร่งใส คือการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกัน
และกันของคนในองค์กร โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสดตรวจสอบได้
เช่นบุคลากรในองค์กรรู้ขั้นตอนวิธีการทำงานที่จะติดต่อกันและสามารถตรวจสอบการทำงานได้
ภายในองค์กรจะต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจในการบริหารงานบริหารเงินบริหารคนและมี
การสื่อสารที่ดีภายในองค์กรเช่นมีการกระจายข่าวรายวันหรือรายสัปดาห์ให้สมาชิกในองค์กรได้
ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร

3.1 แนวทางในการสร้างความโปร่งใสในองค์กร

3.1.1 สํารวจความเห็นชอบของบุคลากรในหน่วยงานในเรื่องความโปร่งใสที่
ต้องการจากบุคลากร

3.1.2 บุคลากรตระหนักในความสำคัญและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ปกครอง พ.ศ. 2539

3.1.3 ปรับปรุงระบบเอกสารระบบสารสนเทศให้เป็นระเบียบสะดวกต่อการ
ใช้งานและการสืบค้นตรวจสอบของประชาชน

3.1.4 จัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับให้บริการของส่วนราชการที่เข้าใจง่ายสะดวก
ต่อการติดต่อกันของหน่วยงานประชาชน

3.1.5 มีระบบประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กร

3.1.6 สร้างทัศนคติที่ดีในการให้บริการข้อมูลข่าวสารและตอบข้อสงสัยของ
ประชาชน

3.2 ตัวชี้วัดความโปร่งใส

3.2.1 สํารวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ

3.2.2 จำนวนเรื่องกล่าวหาหรือเรียนการถูกสอบสวนลดลง

3.2.3 เกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ

3.2.4 องค์กรมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อ

4. หลักความรับผิดชอบความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จสอดคล้องตามกฎหมายระเบียบขององค์กร ปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกต่อหน้าที่สังคมประชาชนและประเทศชาติโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วนรวมเป็นสำคัญรวมทั้งยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานดังกล่าวทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียหายตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชนสามารถชี้แจงเหตุผลได้และพร้อมรับการตรวจสอบจากสาธารณะ

4.1 แนวทางในการดำเนินการตามหลักความรับผิดชอบ

4.1.1 ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีรวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดีด้วยการยกย่องและส่งเสริมความประพฤติของบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี

4.1.2 สร้างความรับผิดชอบของตนเองโดยใช้การมีส่วนร่วมมีระบบตรวจสอบและการประเมินผลที่น่าเชื่อถือได้

4.1.3 ส่งเสริมผู้มีความสามารถโดยการให้รางวัลและลงโทษที่เหมาะสมรวมทั้งในการจูงใจด้วยค่าตอบแทนและอื่น ๆ

4.2 ตัวชี้วัดเรื่องความรับผิดชอบ

4.2.1 ได้รับการยอมรับและความพึงพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง

4.2.2 ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.2.3 คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณความถูกต้องครบถ้วนรวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงานและจำนวนการเรียกร้องหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

5. หลักความมีส่วนร่วมความหมายของความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลในองค์กรทุกระดับเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงานหรือการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรได้ร่วมรับรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุนติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

5.1 แนวทางการสร้างความมีส่วนร่วม

5.1.1 องค์กรต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนพร้อมทั้งออกกฎระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรในองค์กรถือปฏิบัติรวมทั้งพัฒนาโครงสร้างระบบการทำงานและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเพื่อเอื้อต่อการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

5.1.2 กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่บุคลากรตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารภารกิจตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างตรงตามความต้องการ

5.1.3 รณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5.1.4 จัดทำข้อมูลชี้แนะแนวทางการมีส่วนร่วมในงาน/โครงการต่างๆรวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5.1.5 แสดงผลลัพธ์จากการเข้ามามีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนได้ทราบพร้อมทั้งมีรางวัลตอบแทนแก่เจ้าของความคิดเห็นที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น ๆ

5.1.6 สร้างหลักประกันในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานขององค์กร

5.2 ตัวชี้วัดหลักความมีส่วนร่วม

5.2.1 ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆรวมถึงการประหยัดงบประมาณ

5.2.2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ

5.2.3 จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือเสนอข้อคิดเห็นจากบุคลากร/ผู้เกี่ยวข้อง/ประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการมีส่วนร่วม

6. หลักความคุ้มค่าความหมายของหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมรวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

6.1 แนวทางการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า

6.1.1 ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต้องให้ความสำคัญ

6.1.2 ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียวเพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว

6.1.3 ปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากรประหยัดเวลาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

6.1.4 กำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายให้ชัดเจน

6.1.5 สร้างระบบความคุ้มค่าและรายงานผลการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อการตรวจสอบ

6.1.6 นำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน

6.1.7 เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า

6.1.8 รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในองค์กร

6.1.9 ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผลและควรประกาศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทราบเป็นระยะ ๆ

6.1.10 ใช้ระบบการประเมินการปฏิบัติงาน (RBM) และใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการพิจารณางบประมาณในโครงการ

6.1.11 จัดสรรงบประมาณตามผลสัมฤทธิ์ของงาน

6.1.12 ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า

6.1.13 ให้รางวัลหน่วยงาน/กลุ่ม/บุคลากรที่ดำเนินการในวิธีดังกล่าวได้อย่างถูกต้องคุ้มค่าที่สุด

6.2 ตัวชี้วัดในหลักความคุ้มค่า

6.2.1 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

6.2.2 ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 105-106) ได้สรุปหลักการพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ไว้ 6 ประการดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Laws) ได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านี้โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม (Ethics) ได้แก่การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจยืนหยัดบนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) ได้แก่การสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงมาตรงไปด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) ได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการมีส่วนร่วมสาธารณะการประชาพิจารณ์การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ได้แก่การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการ

แก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) ได้แก่การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า (2548 : 21-56) ได้สรุปหลักธรรมาภิบาลของสถาบันพระปกเกล้า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ด้วยหลักการ 6 ประการ ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Laws) หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรมเพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ

1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคลและสิทธิในความเสมอภาคสิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ

1.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครองการใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนโดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างไปจากทบัญญัติของกฎหมายฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกันฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ

1.4 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหาเป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรองกำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมายหลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลังและหลักความพอสมควร

1.5 หลักความอิสระของผู้พิพากษาผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการ

พิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

1.6 หลัก “ไม่มีความคิดและไม่มีความโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความคิดแล้วจะเอาคิดกับบุคคลนั้น ๆ มิได้

1.7 หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญหมายความว่ารัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้นและหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักด้านหลักคุณธรรม (Ethics) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัยและหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณองค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์ปชั่นหรือมีคอร์ปชั่นน้อยลง คอร์ปชั่นการฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยรวมหมายถึงการทำให้เสียหายการทำลายหรือการละเมิดจริยธรรมธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมายสำหรับพิทักษ์ของคอร์ปชั่นได้ สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนและเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรงเมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไป

2.1 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2.2 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.3 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.4 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลงสำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพนิยมได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพและการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. ด้านความโปร่งใส (Transparency) ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการคือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้างหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ทุนหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

3.1 ความโปร่งใสด้านโครงสร้างประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

3.1.1 มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็งเช่นมีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น

- 3.1.2 โปร่งใสเห็นระบบงานทั้งหมด ได้อย่างชัดเจน
- 3.1.3 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การทำงาน
- 3.1.4 มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
- 3.1.5 มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
- 3.1.6 มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

3.2 ความโปร่งใสด้านให้คู่คูประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 3.2.1 มีคำตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
- 3.2.2 มีคำตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
- 3.2.3 มีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
- 3.2.4 มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3.3 ความโปร่งใสด้านการให้โทษประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 3.3.1 มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- 3.3.2 มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
- 3.3.3 มีการลงโทษจริงจังกหนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
- 3.3.4 มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- 3.3.5 หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
- 3.3.6 มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
- 3.3.7 มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผยประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 3.4.1 ประชาชนได้เข้ามารับรู้การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- 3.4.2 ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหาการให้สัมปทาน

การออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

- 3.4.3 ประชาชนสื่อมวลชนและองค์กรพัฒนาเอกชนได้มีโอกาสควบคุม

ฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่างๆมากขึ้นมีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอกเข้าร่วมตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่ง

ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการ

กับประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการและยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

4.1 ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการและยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

4.2 ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้วางแผน โครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่ม โครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟังรวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือเป็นต้น

4.3 ระดับการวางแผนร่วมกันและการตัดสินใจเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้นมีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียม โครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนิน โครงการระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากเช่นการใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อินญา โตศุลกาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกันเป็นต้น

4.4 ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชนเป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรม ได้เท่านั้นยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะเป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมมองของการปฏิบัติถือว่าสำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

5.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจนการมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบกล่าวคือองค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

5.2 ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันจากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงานเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงานเพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

5.3 การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กรผู้บริหารให้ความสนับสนุนแนะนำทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร

5.4 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้งปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอหน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5.5 การมีแผนการสำรองส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจถึงแผนและนโยบายขององค์กรและที่สำคัญคือต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างเปิดเผย

5.6 การติดตามและประเมินผลการทำงานองค์กรจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการทำงานเป็นระยะๆอย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันทีขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

6. หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดสิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย

6.1 การประหยัดหมายถึง

6.1.1 การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม

6.1.2 การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์

6.1.3 การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน

6.1.4 การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน

- 6.1.5 การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดหมายถึง
 - 6.2.1 มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 6.2.2 มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
 - 6.2.3 มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน
- 6.3 ความสามารถในการแข่งขันหมายถึง
 - 6.3.1 การมีนโยบายแผนวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมาย
 - 6.3.2 การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
 - 6.3.3 การมีการประเมินผลการทำงาน
 - 6.3.4 ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ

สรุปได้ว่า หลักสำคัญของหลักธรรมาภิบาลคือหลักการพื้นฐานในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ ได้แก่หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

4. ธรรมาภิบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการได้กล่าวถึงและสรุปธรรมาภิบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้
 อรพินท์ สพอโชคชัย และคณะ (2543 : 37) ปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลได้มีบทบาทต่อหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับรัฐบาลกลางแต่การนำหลักการธรรมาภิบาลดังที่ปรากฏในระเบียบมาประยุกต์ใช้กับรัฐบาลในระดับท้องถิ่นก็นับว่าเป็นหลักการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศและสังคมซึ่งแนวคิดและหลักการการสร้างองค์การบริหารในส่วนท้องถิ่นให้มีหลักธรรมาภิบาลก็เป็นที่ยอมรับและมีการศึกษากันอย่างแพร่หลายในระดับสากลในทางปฏิบัติหากสามารถณรงค์ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลก็จะเป็นประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการพัฒนาชุมชนการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นและที่สำคัญปัญหาการทุจริตเบาบางลง

พิทยาสุนทรวิภาต (2545 : 23-28) กล่าวถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

1. หลักนิติธรรมเป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมายกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้โดยการออกข้อบังคับตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อรักษา

ผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อบังคับตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงด้วยการปิดประกาศที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหรือที่ชุมชนทุกหมู่บ้านหรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่นๆเช่นทำเป็นเอกสารแจกจ่ายในการประชุมหรือเสียงตามสายเป็นต้นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้ข้อบังคับตำบลรวมทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคได้แก่การจัดเก็บภาษีในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจะต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและถูกต้องโดยไม่กั้นแก่งหรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะเป็นต้น นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในฝ่ายพนักงานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2. หลักคุณธรรมเป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนเพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจอดทนมีระเบียบวินัยบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งฝ่ายพนักงานประจำต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยพนักงานส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้องสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนต้องมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาประชุมอย่างสม่ำเสมอพิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมายึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมและถูกต้องตามกฎหมาย

3. หลักความโปร่งใสโดยเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใสให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 โดยเอกสารที่จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบได้แก่

3.1 ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3.2 มติการประชุมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลกระทบต่อผลได้ผลเสียของประชาชน

3.3 มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชนรวมทั้งมติดูแลที่ประชาชนควรทราบ

3.4 วาระการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเปิดเผยแก่ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภาซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

3.5 ข้อบังคับตำบลกฎหมายระเบียบคำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติ

3.6 ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่การชำระภาษีต่างๆการขออนุญาตก่อสร้างอาคารเป็นต้นให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติอย่างไรต้องใช้หลักฐานเอกสารประกอบอะไรและต้องใช้เวลานานเท่าใด

3.7 ผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลควรที่จะได้สรุปเสนอให้ประชาชนได้รับทราบว่าทำอะไรเมื่อไหร่ให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าเพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้

3.8 เอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะผลการสอบราคาหรือประกวดราคาควรเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้อาจทำให้ประชาชนได้ตรวจสอบและเกิดความมั่นใจ

3.9 ข้อมูลด้านการเงินการคลังซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดถึงความสุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลควรที่จะได้เปิดเผยเป็นระยะ ๆ ว่ามีรายรับเท่าใดมีรายจ่ายอะไรเท่าใด

3.10 ข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนสำหรับวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลควรคำนึงถึงความเหมาะสมที่สามารถทำให้ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวางที่สุดได้แก่การเปิดเผยที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหรือตามแหล่งชุมชนอาจจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารประจำทุกหมู่บ้าน การประชุมชี้แจงเป็นครั้งคราวหรือประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้านชุมชนต่างๆให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละหมู่บ้านการใช้ระบบหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายรวมทั้งการใช้สื่อท้องถิ่นซึ่งอาจเป็นสื่อหนังสือพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์เป็นต้นการจัดทำเป็นวารสารหรือเอกสารแจกจ่ายแก่ประชาชนตามระยะเวลาที่สมควรอาจเป็นปีละ 2 - 3 ครั้งหรือทุกเดือนก็ได้ซึ่งการเลือกใช้วิธีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละท้องถิ่นอาจใช้วิธีต่าง ๆ กันแต่ควรทำพร้อมๆกันไปหลายวิธีให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

4. หลักการมีส่วนร่วมถือเป็นหลักการที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้บริหารและมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไรอย่างไรขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งการตรวจสอบและการประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและสุดท้ายประชาชนย่อมมีสิทธิเหนือองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมี

อำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหายล้มเหลวมีพฤติกรรมเสื่อมเสียนอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้แก่ รัฐธรรมนูญมาตรา 76 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 (16) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

4.1 การจัดทำแผนพัฒนาทั้งแผนพัฒนา 5 ปีและแผนพัฒนาประจำปีเนื่องจากแผนพัฒนาเป็นเครื่องชี้ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดสรรทรัพยากรรวมทั้งงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดจัดทำแผนพัฒนาโดยการร่วมเสนอปัญหาความต้องการและร่วมเสนอโครงการกิจกรรมเพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการประชาคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวมว่าทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเดินไปทางใดควรทำอะไรก่อนอะไรหลังเป็นต้นร่วมดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติสามารถดำเนินการได้หลายวิธีตั้งแต่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด

4.2 มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม

4.3 ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้งและอำนวยความสะดวกในการให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภา

4.4 ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบังคับเพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาออกข้อบังคับตำบลตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนดข้อบังคับตำบลควรที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาเพื่อให้ข้อบังคับได้รับการยอมรับจากประชาชน

4.5 ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารของท้องถิ่น พ.ศ. 2542 องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องสร้างระบบกลไกที่จะเปิดโอกาสให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

5. หลักความรับผิดชอบหลักข้อนี้มุ่งเน้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตระหนักในอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชนมีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำโดยการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกอาคารสถานที่ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อประสบปัญหาความเดือดร้อนเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวกรวมทั้งควรมีผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ประจำหมู่บ้านความจริงจังในการนำโครงการกิจกรรมที่เสนอโดยประชาชนประชาคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนนำเอาโครงการกิจกรรมที่บรรจุในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชนหากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้งให้ประชาชนทราบ

6. หลักความคุ้มค่าเป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนรวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยควรดำเนินการดังนี้

6.1 การดำเนินแผนงาน โครงการจะต้องมีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนควรจะทำโครงการอะไรก่อนหลังเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

6.2 ในการจัดซื้อจัดจ้างต้องมุ่งให้เกิดการประหยัดหากสามารถต่อรองราคากับผู้รับจ้างให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้จะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

6.3 มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ให้มีความประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งควรมีกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ได้ยาวนาน

6.4 ้องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่าโดย อบต.สามารถมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการอาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการประมุขสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 ข้อ 89 และ 90 เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร

6.5 การบริหารจัดการครุภัณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดทำทะเบียนคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบันและควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ต่อส่วนรวม

6.6 ้องค์การบริหารส่วนตำบลควรคำนึงถึงความควรหรือมิควรที่จะกระทำเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะ ไม่มีรถและพนักงาน

เก็บขยะแต่กลับใช้งบประมาณจัดซื้อถังขยะแจกให้ประชาชนเพื่อรองรับขยะ โดยไม่มีผู้จัดเก็บ การใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าก็ไม่สมควรกระทำ

การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อควมมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงานและความประหยัดหรือ 4 ปีได้แก่

ป. ที่หนึ่ง คือ ประชาชนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีประชาชนเป็นเป้าหมายและศูนย์กลาง เช่น การกำหนดโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลักมิใช่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริหารหรือพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ป. ที่สอง คือ ประสิทธิภาพคือการทำงานตามกระบวนการที่ถูกต้องอย่างรวดเร็วที่สุด เช่น กรณีประชาชนมาติดต่อชำระภาษีพนักงานส่วนตำบลจะอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำแก่ประชาชนพร้อมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบกฎหมายอย่างถูกต้องและรวดเร็วจึงจะถือว่าทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ป. ที่สาม คือ ประสิทธิภาพคือผลหรือคุณภาพของงานที่ทำตามตัวอย่างเรื่องประสิทธิภาพได้เน้นในเรื่องความรวดเร็วและถูกต้องตามขั้นตอนแต่ในเรื่องของประสิทธิผลจะเน้นที่ความถูกต้องของผลงานที่ทำ เช่น การรับชำระภาษีนอกจากจะให้บริการได้อย่างรวดเร็วแล้วผลงานที่ทำจะต้องถูกต้องไม่มีปัญหาที่ประชาชนจะต้องกลับมาร้องขอให้แก้ไขอีก

ป. ที่สี่ คือ ประหยัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นราชการส่วนท้องถิ่นการทำงานของภาคราชการจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเงินงบประมาณทุกบาททุกสตางค์เป็นของประเทศชาติและประชาชนมิใช่งบประมาณส่วนตัวดังนั้นการใช้จ่ายเงินงบประมาณจะต้องเป็นไปอย่างรอบคอบยิ่งกว่าเงินส่วนตัวการจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ต้องมีคุณภาพและเหมาะสมกับราคาเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่าประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการเปิดกว้างให้มีกระบวนการในการแข่งขันในการเสนอราคา

สรุปได้ว่าธรรมาภิบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในระดับท้องถิ่น นับว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นหลักการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติองค์การบริหารส่วนตำบลควรตระหนักและมองเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปรับกลยุทธ์ ทักษะคิด วิถีคิด วิถีการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ไปสู่การเป็นหน่วยงานราชการยุคใหม่ โดยยึดถือเรื่องของการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจในการบริหารหลักคุณธรรมเป็นการทำงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามหลักความโปร่งใสโดยเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล ได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วมเป็นหลักการ

ที่มีความสำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อระดมความคิดแสวงหาความรู้ความสามารถของประชาชนเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเสียสละพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์สูงสุดของท้องถิ่นโดยรวม หลักความรับผิดชอบมุ่งเน้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตระหนักในอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชนมีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำโดยการจัดการบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมและทั่วถึง หลักความคุ้มค่าเป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนรวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน ในขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทหน้าที่อันจะเป็นการสร้างรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ประวัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

กระทรวงมหาดไทย (2541 : 1-2) สรุปการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล กรมการปกครองไว้ ดังนี้ประเทศไทยมีการปกครองแบบมบูรณาญาสิทธิราชย์ตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. 2475 ก็มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นซึ่งการปฏิวัติในครั้งนี้ได้กระทำโดยกลุ่มบุคคลซึ่งเรียกว่า คณะราษฎร กลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ส่วนมากจะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากประเทศในทวีปยุโรปอันได้แก่ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ซึ่งประเทศต่าง ๆ ดังกล่าว มีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยกลุ่มบุคคลดังกล่าว จึงอยากให้ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงร่วมกันเข้ายึดอำนาจการปกครองแล้วเปลี่ยนแปลงให้พระมหากษัตริย์มาทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และให้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมาเป็นของประชาชนตามแบบประชาธิปไตย แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่าการปฏิวัติในครั้งนี้เกิดขึ้นท่ามกลางสังคมแบบเดิมประชาชนไม่รู้เรื่องการปกครองเคยแต่ถูกปกครองอย่างเดียวการศึกษาก็ไม่เจริญแม้แต่ข้าราชการทั้งหลายซึ่งเป็นกลจักรในการปกครองก็ไม่รู้เรื่องประชาธิปไตยข้าราชการส่วนใหญ่ยังเป็นเจ้าขุนมูลนายยึดติดในลักษณะเผด็จการ ฉะนั้นคณะราษฎร จึงได้กำหนดโครงสร้างการปกครองโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของสังคม และพื้นฐานการปกครองของประเทศไทยเป็นหลัก เพื่อให้นำไปสู่ระบบประชาธิปไตยอันสมบูรณ์แบบต่อไปโดยในส่วนกลางก็เอาระบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมาใช้ โดยให้ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าสภา แต่ก็มีปัญหาที่ประชาชนทั้งประเทศยังไม่เข้าใจประชาธิปไตยและในขณะนั้นคณะราษฎรก็มีเป้าหมายอันแรงกล้าที่

จะให้ประชาชนได้รู้เรื่องประชาธิปไตยรู้จักการปกครองตนเองและสามารถบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาสังคมให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยส่วนรวมจึงจำเป็นที่จะต้องให้การศึกษาแก่ประชาชนรวมทั้งให้ประชาชนได้มีโอกาสฝึกหัดการปกครองตนเองอย่างเร่งด่วนและกว้างขวางเท่าที่สามารถจะกระทำได้ ฉะนั้น ในปี พ.ศ. 2476 จึงได้จัดตั้งองค์การปกครองท้องถิ่นขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย โดยตราพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาลขึ้นเป็นหน่วยการปกครองตนเองของประชาชนมีลักษณะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สมบูรณ์แบบ โดยกำหนดให้ท้องถิ่นที่เป็นเขตชุมชนมีความเจริญพอสมควรมีฐานะภายในที่จะเก็บรายได้ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปกครองตนเองได้ก็ให้จัดตั้งเป็นเทศบาลทันที และเพื่อให้สามารถจัดตั้งเทศบาลได้ง่ายขึ้นและแพร่หลายมากขึ้นได้ กำหนดเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ซึ่งการจัดตั้งเทศบาลในครั้งนั้น แม้ได้พยายามอย่างเต็มที่ก็จัดตั้งได้เพียง 118 แห่ง เป็นเทศบาลตำบล 34 แห่ง เทศบาลเมือง 81 แห่ง และเทศบาลนคร 3 แห่ง มีจำนวนประชากรอยู่ในเขตเทศบาลรวมกันทั้งสิ้นเพียงประมาณร้อยละ 10 ของพลเมืองทั้งประเทศ จึงมีปัญหาขึ้นอีกว่าทำอย่างไรประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ อีกประมาณถึงร้อยละ 90 ได้มีโอกาสได้รู้เรื่องประชาธิปไตย ฉะนั้นจึงได้แก้ปัญหาดังกล่าวโดยจัดตั้งสภาจังหวัดขึ้นโดยบัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ฉะนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมี 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ว่าด้วยเรื่องเทศบาลและส่วนที่ 2 ว่าด้วยเรื่องสภาจังหวัด การจัดตั้งสภาจังหวัดในครั้งแรกนั้น ได้กำหนดให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้ามาเป็นสมาชิกโดยให้สมาชิกสภาจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งตอนนั้นเรียกว่าข้าหลวงประจำจังหวัด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 จึงได้ตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 แยกออกมาต่างหากจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 แต่ก็ยังเป็นสภาที่ปรึกษาและไม่เป็นนิติบุคคลแต่อย่างใดต่อมาในปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลได้นำเอารูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบสภาภิบาลที่ตั้งขึ้นในสมัยรัชการที่ 5 ออกมาประกาศใช้อีกครั้งหนึ่งตามพระราชบัญญัติสภาภิบาล พ.ศ. 2495 เพื่อให้สามารถจัดการปกครองท้องถิ่นได้ง่ายและกว้างขวางขึ้นอีกแต่จะมีระดับการปกครองท้องถิ่นน้อยกว่าเทศบาล สำหรับทางด้านสภาจังหวัดที่มีการเลือกตั้ง ตัวแทนประชาชนเข้ามาเป็นสภาที่ปรึกษานั้นในทางปฏิบัติไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดมักจะไม่ปรึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 มีการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด ทั่วประเทศ ได้พิจารณาถึงเรื่องนี้ และที่ประชุมก็มีความเห็นว่าถ้าสภาจังหวัดคงอยู่ในสภาพเช่นนี้ ก็คงไม่มีประโยชน์ ควรยกเลิกไปเลยหรือต้องทำให้มีความหมายมากกว่านี้ อย่างน้อยก็ต้องให้เป็นสภานิติบัญญัติไม่ใช่สภาที่ปรึกษา

ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2498 จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงใหม่โดยตราเป็นพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ขึ้น โดยจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และให้มีสภาจังหวัด ซึ่ง

เลือกตั้งจากประชาชน เป็นสภานิติบัญญัติ มีหน้าที่ควบคุมดูแล การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร และ นอกจากนั้นยังมีอำนาจ สอบถามการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดด้วย และต่อมา ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ได้กำหนดให้องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง

เมื่อได้จัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดในปี พ.ศ. 2498 แล้ว ในปีนั้น จอมพล ป.พิบูล สงคราม ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางไป ต่างประเทศรอบโลก ทั้งอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ในยุโรปได้เห็นว่าราษฎรในท้องถิ่นเขามีการ ประชุมปรึกษาหารือในการที่จะพัฒนาพื้นที่ของตนเอง จึงได้สั่งการให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งสภา ตำบลขึ้นให้ทั่วประเทศภายใน 3 เดือน กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่งที่ 222 /2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 จัดระเบียบสภาตำบลขึ้น และได้ประกาศตั้งสภาตำบลทั้งประเทศ จำนวน 4,000 กว่าแห่ง และในขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้ตราพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ขึ้นด้วย เพื่อจัดตั้งตำบลที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นเป็นประธาน โดยได้จัดตั้ง จำนวน 59 แห่ง นับว่าเป็นการจัดตั้งองค์กรในระดับตำบลเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ และฝึกฝนปฏิบัติ ประชาธิปไตย ทั้งประเทศขึ้นเป็นครั้งแรกในขณะนั้นจึงมีองค์กรระดับตำบล 2 รูปแบบด้วยกันคือ รูปแบบหนึ่งเป็นนิติบุคคล สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นนิติบุคคล นี้ต่อมาก็ยกเลิกหมด เพราะความไม่พร้อมทั้งด้านรายได้และบุคลากร จึงเหลือเพียงสภาตำบล ตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทยที่ 222/ 2499 เท่านั้น

โกวิท พวงงาม (2542 : 169-170) เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวง มหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิด โอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและ หมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวมซึ่งจะเป็นแนวทางนำ ราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบล แทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะ การบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศโดย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบสภาตำบลได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคลอันได้แก่สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท
2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่ รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับ

การยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43) หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วนอาจ จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วยองค์การ บริหารส่วนตำบลให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้น เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไปและขอให้โอนบรรดา งบประมาณทรัพย์สินสิทธิเสรีภาพเครื่องนี้และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคนทั้งเป็นเหตุให้ ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหาร ส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลให้กระทรวงมหาดไทยประกาศ ยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตาม มาตรา 41 และ 42 วรรคสอง และวรรคสาม

2. หลักเกณฑ์การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

กรมปกครอง (2547 : 19) ในการจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ได้มีการจัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จำนวน 617 แห่ง ได้มีการจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้นเรื่อยจนถึงปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 6,746 แห่ง มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้มีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกัน ภายในอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มี เขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึง 2,000 คน เป็นเหตุ ไม่สามารถบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบ องค์การ บริหารส่วนตำบลดังกล่าวโดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกัน ภายในอำเภอเดียวกัน หรือให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอ เดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นต่อมาพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดเพิ่มเติมให้สภาตำบลที่มี รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท (มาตรา 40) ก็อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทั้งนี้เพื่อให้มีความสัมพันธ์

กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

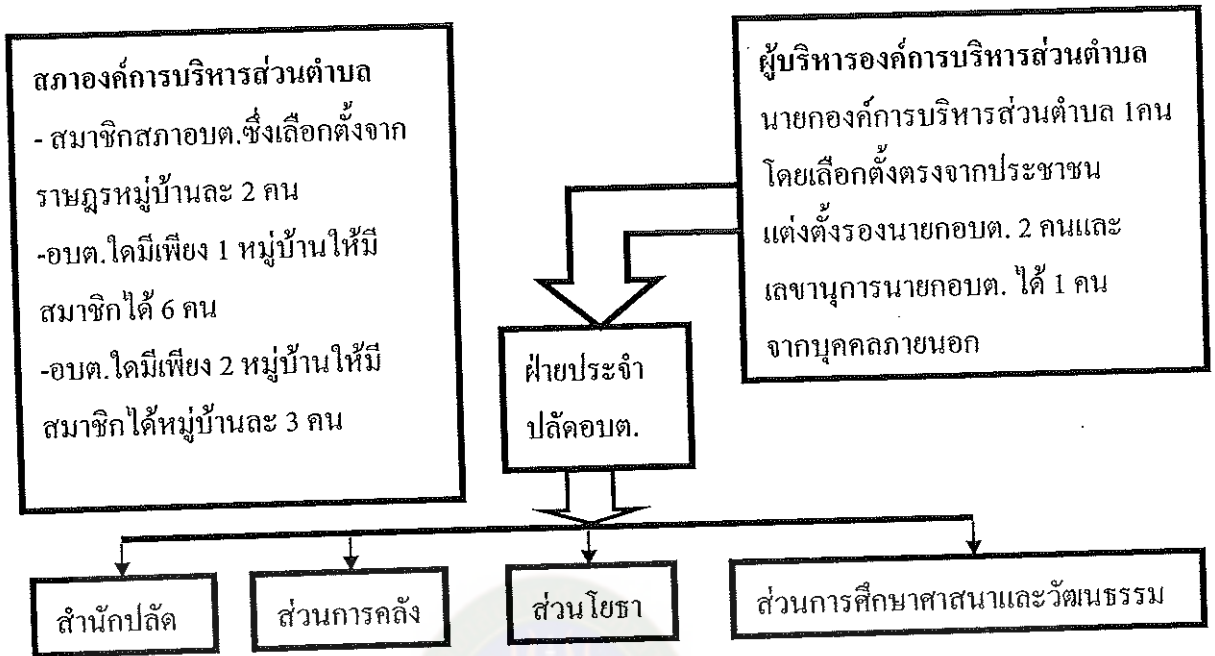
3. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

มาตรา 45 กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คนซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และ ในกรณีที่มีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 58 ได้กำหนดให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและมาตรา

มาตรา 58/3 นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายไม่เกินสองคนและอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546)

4. การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการ มีพนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นข้าราชการประจำและมีลูกจ้างจำนวนตามโครงสร้างตามกรอบอัตรากำลังเป็นไปตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งกำหนดไว้ 3 ขนาด ใหญ่ กลาง และเล็ก โดยมีกรอบพิจารณาจากรายได้ พื้นที่ และประชากรในพื้นที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเกณฑ์ในการพิจารณากรอบอัตรากำลังแบ่งการบริหารออกเป็นอย่างน้อย 5 ส่วน ดังนี้

4.1 สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานทั่วไปงานธุรการงานพิมพ์ดีดงานการเจ้าหน้าที่งานสวัสดิการงานการประชุมงานเกี่ยวกับการตรวจตราข้อบัญญัติตำบลงานนิติกรงานการพาณิชย์งานรัฐพิธีงานประชาสัมพันธ์งานจัดทำแผนพัฒนาตำบลงานจัดทำข้อบัญญัติงานงบประมาณรายจ่ายประจำปีงานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบัญญัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

4.2 ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงินการเบิกจ่ายเงินการฝากเงินการเก็บรักษาเงินการตรวจเงินการหักภาษีรายได้และการนำส่งภาษีงานเกี่ยวกับการตัดโอนเงินเดือนงานรายงานเงินคงเหลือประจำวันงานขออนุมัติเบิกตัดปีและขอขยายเวลาเบิกจ่ายงานจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน

งบทर्थยี่สิบหนึ่งสิบง โครงการเงินสะสมงานการจัดทำบัญชีทุกประเภทงานทะเบียนคุมเงินรายได้
รายจ่ายงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

4.3 ส่วนโยธาทำ หน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจออกแบบเขียนแบบถนนอาคารสะพานแหล่ง
น้ำงานประมาณการราคาค่าใช้จ่ายตามโครงการงานควบคุมอาคารงานการก่อสร้างและซ่อมแซมบำรุง
ทางอาคารสะพานแหล่งน้ำงานควบคุมการก่อสร้างงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.4 ส่วนการศึกษาและวัฒนธรรมมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
การศึกษานอกระบบการศึกษาของเด็กปฐมวัยการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก
การจัดทำสื่อการเรียนการสอนการติดตามตรวจสอบประเมินผลงานการศึกษางานประเพณีและ
วัฒนธรรม และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

องค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงาน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล: ฝ่ายนิติบัญญัติ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล : ฝ่ายบริหาร

พนักงานส่วนตำบล: ฝ่ายราชการประจำ

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล : เป็นศูนย์กลางการพัฒนาและมีส่วน
ร่วมดำเนินการ

ฝ่ายกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล : นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล
ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาให้ความเห็นชอบกิจการสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลโดย
ใช้มติของที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลักมีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
เป็นหัวหน้า

5. โครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจาก
การเลือกตั้ง โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน
หมู่บ้านละ 2 คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง
2 หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจาก
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 3 ประการ

1. ให้ความเห็นของแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ
องค์การบริหารส่วนตำบล

2. พิจารณาให้ความเห็นขอร่างข้อบัญญัติตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและ
แผนพัฒนาตำบลกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
คนหนึ่งโดยการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งรองนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลได้สองคนแล้วเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งคณะผู้บริหารองค์การบริหาร
ส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 4 ประการดังนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและ
แผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอต่อสภา
องค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการได้มอบหมาย

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบันมีลักษณะ โครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ
และฝ่ายบริหารซึ่งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
(แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย
และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติสภา
ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546)

6. อำนาจและหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ตามมาตรา 46 แห่ง พระราชบัญญัติสภาตำบล
และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552) ดังนี้

6.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทาง
ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่าง
ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การ
บริหารส่วนตำบล

6.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตาม
กฎหมายนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลข้อบัญญัติระเบียบและข้อบังคับของทาง
ราชการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คนในกรณีที่เขต

องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้านสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คนและในกรณีที่เขตองค์การบริหารใดมีเพียง 2 หมู่บ้านสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

7. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

7.1 มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

7.2 มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

7.3 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี จนถึงวันสมัครรับเลือกตั้งนอกจากนั้นยังสามารถนำหลักฐานการเสียภาษีบำรุงท้องที่หรือภาษีโรงเรือนและที่ดินที่เสียภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นเวลาติดต่อกัน 3 ปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งมาให้เป็นหลักฐานในการสมัครแทนการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้

8. ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

8.1 ตัดยาเสพติด

8.2 เป็นบุคคลล้มละลาย

8.3 เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้แก่ วิกฤจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นภิกษุสามเณรหรือนักบวชอยู่ในระหว่างถูกถอนสิทธิเลือกตั้ง

8.4 ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

8.5 ต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปและได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้งเว้นแต่ในความผิดอันได้ทำโดยประมาท

8.6 ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามายังไม่ถึงห้าปีนับแต่วันเลือกตั้งแล้วแต่กรณี

8.7 เคยถูกไล่ออกปลดออกหรือให้ออกจากราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

8.8 เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

8.9 เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือ กฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณี มายังไม่ถึงวันเลือกตั้ง

8.10 อยู่ในระหว่างเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นตาม มาตรา 37 หรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเบะสมาชิกวุฒิสภา

8.11 เคยถูกลงคณะกรรมการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมายังไม่ถึงหนึ่งปีนับแต่ วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งอันเนื่องมาจากการกระทำโดยไม่สุจริตตามพระราชบัญญัติ นี้หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น ได้รับเลือกตั้งหรือรับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต

8.12 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภาสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น

8.13 เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เดียวกันหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

8.14 เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

8.15 เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วน ท้องถิ่นหรือเป็นเจ้าของที่อื่นของรัฐ

8.16 เป็นกรรมการการเลือกตั้งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา

8.17 เป็นผู้มีความผิดกรณีในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลสมาชิก สภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นรองผู้บริหารท้องถิ่นหรือเลขานุการหรือที่ ปรึกษาของผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุที่มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการ ที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้งพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

9. หน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

หน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552) ดังนี้

9.1 เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอภิปรายแสดงความคิดเห็น
ในประชุมสภาและลงมติในประเด็นต่าง ๆ

9.2 ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

9.3 เสนอร่างข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

9.4 ตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

9.5 เสนอข้อบัญญัติขอเปิดอภิปรายทั่วไปนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการลงมติด้วยจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่

9.6 ขอเปิดประชุมวิสามัญด้วยจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

9.7 หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

10. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม
และวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2547 และที่แก้ไข
เพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ดังนี้

10.1 มาตรา 67 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

10.1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

10.1.2 รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูล

ฝอยและสิ่งปฏิกูล

10.1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

10.1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

10.1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

10.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ

10.1.7 คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

10.1.8 บำรุงรักษาศิลปประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

10.1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

10.2 มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

10.2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร

10.2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

10.2.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

10.2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุมการกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

10.2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

10.2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

10.2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

10.2.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

10.2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

10.2.10 ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม

10.2.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

10.2.12 การท่องเที่ยว

10.2.13 การผังเมือง

11. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีความเป็นอิสระในการดำเนินงานภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดมีรายได้และมีทรัพย์สินเป็นของตนเอง

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญตามรายได้และงบประมาณในตำบลนอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ภาษีโรงเรือนและที่ดินอากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดเก็บให้ (โกวิทย์พวงงาม. 2544 : 179-180) ดังนั้นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหลายทางซึ่งแบ่งเป็นหมวดได้ดังนี้

11.1 หมวดภาษีอากรและค่าธรรมเนียม

11.1.1 ภาษีบำรุงท้องที่

11.1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

- 11.1.3 ภาษีป้าย
- 11.1.4 อกรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากสัตว์
- 11.1.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ล้อเลื่อน
- 11.1.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- 11.1.7 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
- 11.1.8 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน
- 11.1.9 อกรรังนกนางแอ่น
- 11.1.10 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- 11.1.11 อกรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรการประมง
- 11.1.12 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- 11.1.13 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย

ที่ดิน

- 11.1.14 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- 11.1.15 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- 11.1.16 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- 11.1.17 ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- 11.1.18 ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด
- 11.2 เงินอุดหนุนรัฐบาล
- 11.3 รายได้ทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่น ๆ
 - 11.3.1 รายได้จากทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่น ๆ
 - 11.3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 11.3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 11.3.4 เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
 - 11.3.5 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
 - 11.3.6 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 11.4 เงินกู้โดยมีหลักการดังนี้
 - 11.4.1 กู้จากกระทรวงทบวงกรมองค์การหรือนิติบุคคล
 - 11.4.2 การกู้ตามกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 11.4.3 การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

12. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 มาตรา 85 ดังนี้

12.1 เงินเดือน

12.2 ค่าจ้าง

12.3 ค่าตอบแทนอื่น ๆ

12.4 ค่าใช้สอย

12.5 ค่าวัสดุ

12.6 ค่าสาธารณูปโภค

12.7 เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น ๆ

12.8 ค่าครุภัณฑ์

12.9 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

12.10 รายจ่ายงบกลางรายจ่ายอื่นตามข้อผูกพันหรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

13. การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2542 มาตรา 85

13.1 นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย

13.2 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีการกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

13.3 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งหมดหรือบางคนพ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นว่ามี การกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

บริบทของการบริหารส่วนตำบลในอำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง

1. สภาพทั่วไป

1.1 ประวัติและลักษณะที่ตั้งของอำเภอวังวิเศษ

อำเภอวังวิเศษ ตั้งเป็นกิ่งอำเภอโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ขึ้นกับเขตการปกครองอำเภอสิเกา เปิดที่ว่าการกิ่งอำเภอชั่วคราว ณ ศาลาการเปรียญ วัดราษฎร์รังสรรค์ (วัดต้นปรัง) เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2524 และต่อมาย้ายมาปฏิบัติงาน ณ สถานที่ตั้งปัจจุบัน ได้ยกฐานะเป็นอำเภอวังวิเศษ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 107 ตอนที่ 83 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2533

1.2 สภาพภูมิศาสตร์

ที่ตั้งตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดตรัง โดยทางรถยนต์ 58 กิโลเมตร ในพื้นที่หมู่ที่ 7 ตำบลวังมะปรางเหนือ มีถนนเพชรเกษม (สายตรัง - กระบี่) ผ่านหน้าที่ว่าการอำเภอวังวิเศษ ทิศเหนือจดอำเภอบางขันจังหวัดนครศรีธรรมราชและอำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ทิศใต้จดอำเภอเมืองตรัง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ทิศตะวันออกจดอำเภอเมืองตรัง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ทิศตะวันตก จดอำเภอสิเกา จังหวัดตรังและอำเภอคลองท่อม อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่

มีขนาดเนื้อที่ 477.125 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 298,203 ไร่

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งสำนักปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ได้รับมอบพื้นที่จากกรมป่าไม้ เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกร มีสายน้ำไหลผ่าน คือ คลองชีตันกำเนิดจากน้ำตกร้อยชั้นพันวัง ไหลผ่านทุกตำบล ไปบรรจบกับแม่น้ำตรังที่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าสะบ้า

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

เป็นแบบมรสุมมี 2 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม - พฤษภาคม ของทุกปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ธันวาคม ของทุกปี

1.5 การปกครอง

แบ่งออกเป็น 5 ตำบล 68 หมู่บ้าน ได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อปพ.) 25 หมู่บ้าน ดังนี้

1.5.1 ตำบลเขาวิเศษ	มี 21 หมู่บ้าน	เป็นหมู่บ้าน	อปพ. 8 หมู่บ้าน
1.5.2 ตำบลท่าสะบ้า	มี 11 หมู่บ้าน	เป็นหมู่บ้าน	อปพ. 4 หมู่บ้าน
1.5.3 ตำบลวังมะปราง	มี 11 หมู่บ้าน	เป็นหมู่บ้าน	อปพ. 4 หมู่บ้าน
1.5.4 ตำบลวังมะปรางเหนือ	มี 10 หมู่บ้าน	เป็นหมู่บ้าน	อปพ. 3 หมู่บ้าน
1.5.5 ตำบลอ่าวตง	มี 15 หมู่บ้าน	เป็นหมู่บ้าน	อปพ. 6 หมู่บ้าน

1.6 องค์กรปกครองท้องถิ่น

ประกอบด้วยเทศบาลจำนวน 1 แห่ง คือเทศบาลตำบลวังวิเศษ พื้นที่ 7.6 ตารางกิโลเมตร จัดตั้งเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 พื้นที่บางส่วนของหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1, 3, 4, 7 และ 8 ตำบลวังมะปรางเหนือ

องค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง คือ

1.6.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวิเศษ	จัดตั้งเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2540
1.6.2 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะบ้า	จัดตั้งเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2540
1.6.3 องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวตง	จัดตั้งเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2540
1.6.4 องค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง	จัดตั้งเมื่อ 14 ธันวาคม 2542
1.6.5 องค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปรางเหนือ	จัดตั้งเมื่อ 14 ธันวาคม 2542

1.7 ประชากร

ประชากรอำเภอวังวิเศษมี 39,245 คน โดยแยกออกเป็นชาย 19,543 คน หญิง 19,702 คน ในจำนวนดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 25,196 คน โดยแยกเป็นชาย 12,341 คน หญิง 12,855 คน ความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 75คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนบ้าน 10,465 บ้าน โดยส่วนใหญ่เป็นการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากหลายพื้นที่ เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และจากต่างอำเภอในจังหวัดตรัง จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรแยกเป็นตำบล

ลำดับที่	ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
1	เขาวิเศษ	5,856	5,982	11,838
2	ท่าสะบ้า	2,538	2,625	5,163
3	วังมะปราง	2,602	2,620	5,222
4	วังมะปรางเหนือ	2,617	2,631	5,248
5	อ่าวตง	4,666	4,583	9,249
6	เทศบาลตำบลวังวิเศษ	1,264	1,261	2,525

ตารางที่ 2 จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แยกเป็นตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
1. เขาวงกต	21	42
2. ท่าสะบ้า	11	22
3. วังมะปราง	11	22
4. วังมะปรางเหนือ	10	20
5. อ่าวตง	15	30
รวม	68	136

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอวังวิเศษ

2. เศรษฐกิจ

2.1 การเกษตรกรรม

ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม จำนวน 6,135 ครอบครัว โดยมีพื้นที่เพาะปลูกรวม 259,391 ไร่ แยกเป็น

ตารางที่ 3 พืชเศรษฐกิจพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตและจำนวนครัวเรือนของเกษตรกร

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ก.ก./ไร่/ปี)	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก
1	ยางพารา	231,992	195	4,851
2	ปาล์มน้ำมัน	23,174	1,970	435
3	ทุเรียน	429	1,400	83
4	ข้าวนาปี	2,115	350	423
5	ลองกอง	968	ได้รับผลบ้างแล้ว	208
6	มังคุด	360	ได้รับผลบ้างแล้ว	61
7	เงาะ	353	1,800	74

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอวังวิเศษ

พืชเศรษฐกิจตัวใหม่ พื้นที่ตำบลอ่าวตงมีการเพาะปลูกกระเทียมในสวน
ยางพารา ซึ่งได้รับผล จำนวน 15 ไร่ มาเป็นเวลา 5 ปี และทางองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุน
ขยายผลทุกหมู่บ้าน รongรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้ำตกร้อยชั้นพันวัง และสร้างรายได้เพิ่มแก่
เกษตรกร รวมทั้งมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ได้แก่

2.1.1 กลุ่มเกษตรกรทำสวนเงาะ 1 กลุ่ม สมาชิก 146 คน

2.1.2 กลุ่มเกษตรกรทำนาทำสบ้า 1 กลุ่ม สมาชิก 237 คน

2.1.3 กลุ่มเกษตรกรทำสวนอ่าวตง 1 กลุ่ม สมาชิก 50 คน

2.1.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 12 กลุ่ม สมาชิก 364 คน

2.1.5 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร จำนวน 10 กลุ่ม ได้แก่

- 1) สหกรณ์การเกษตรวังเจริญ จำกัด หมู่ที่ 1 ตำบลวังมะปรางเหนือ
- 2) สหกรณ์กองทุนสวนยางต้นปรัง จำกัด หมู่ที่ 1 ตำบลวังมะปรางเหนือ
- 3) สหกรณ์การเกษตรวังเจริญ จำกัด หมู่ที่ 4 ตำบลเงาะ
- 4) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านฉางพัฒนาจำกัด หมู่ที่ 8 ตำบลเงาะ
- 5) สหกรณ์กองทุนสวนยางหนองโตพัฒนาจำกัด หมู่ที่ 11 ตำบลเงาะ
- 6) สหกรณ์กองทุนสวนยางหนองคล้า จำกัด หมู่ที่ 13 ตำบลเงาะ
- 7) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านช่อลม จำกัด หมู่ที่ 6 ตำบลวังมะปราง
- 8) สหกรณ์กองทุนสวนยางทุ่งใหญ่ จำกัด หมู่ที่ 3 ตำบลท่าสบ้า
- 9) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านบางครามพัฒนาจำกัด หมู่ที่ 4 ตำบลอ่าวตง
- 10) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านไชยภักดี จำกัด หมู่ที่ 11 ตำบลอ่าวตง

2.2 อุตสาหกรรมและการบริการ

2.2.1 ตลาดนัดชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดนัดชุมชนคลองชี ตลาดนัดชุมชนเงาะ

ตลาดนัดหนองชุมแสง

2.2.2 ร้านค้าภายในหมู่บ้าน จำนวน 120 แห่ง

2.2.3 ธนาคาร จำนวน 1 แห่ง คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สาขาเงาะ

2.2.4 อุตสาหกรรม มีผู้ประกอบการด้านโรงงาน 10 แห่ง

2.2.5 การพาณิชย์กรรม มีห้างหุ้นส่วนจำกัด 8 แห่ง

2.2.6 สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ 1 แห่ง ขนาดเล็ก 10 แห่ง

2.2.7 สถานบริการและสถานเริงรมย์ จำนวน-แห่ง

2.3 รายได้ประชากร

ประชากรอำเภอวังวิเศษมีรายได้เฉลี่ย/คน/ปี 30,000 บาท รายได้เฉลี่ย/ครัวเรือน/ปี 120,000 บาท

3.สภาพทางสังคม

3.1 การศึกษา

ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านการศึกษา

สถานศึกษา สังกัด	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวน ครู	จำนวน นักเรียน
สพข.	12	207	243	5,167
สศ.	2	56	81	2,251
สช.	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 2

3.1.1 ระบบการศึกษานอกโรงเรียน

- 1) กลุ่มสนใจ 7 กลุ่ม
- 2) วิชาชีพระยะสั้น 6 กลุ่ม
- 3) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 20 แห่ง
- 4) ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง

3.1.2 การศึกษาอื่น

- 1) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม - แห่ง
- 2) ศูนย์ฝึกอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 2 แห่ง
- 3) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล 4 แห่ง

3.2 ศาสนาและวัฒนธรรม

การศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 98 % นับถือคริสต์ 2 %

3.2.1 สถาบันหรือองค์กรทางศาสนา

- 1) วัด,ที่พักสงฆ์ จำนวน 10 แห่ง
- 2) มัสยิด จำนวน - แห่ง
- 3) โบสถ์คริสต์ จำนวน 1 แห่ง

3.2.2 ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

1) การแสดงพื้นบ้าน เช่น มโนราห์ ลิเกป่า หนังตะลุง และกลองยาว

2) หัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การจัดทำเครื่องจักสานทำด้วยไม้ไผ่และหวายไม้กวาด

คอกหญ้า ผลิตภัณฑ์จักสานจากกาบกล้วย

3) ประเพณี เช่น การแต่งงาน อุปสมบท งานศพ งานลอยกระทง และ วัน

สงกรานต์ เป็นต้น

3.3 การสาธารณสุข

3.3.1. การให้บริการด้านสาธารณสุข โดยมีสถานบริการ ดังนี้

1) โรงพยาบาล ขนาด 30 เตียง	จำนวน 1 แห่ง
2) ศูนย์สุขภาพชุมชน ระดับ 1	จำนวน 1 แห่ง
3) ศูนย์สุขภาพชุมชน ระดับ 2	จำนวน 3 แห่ง
4) สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน 3 แห่ง
5) หน่วยควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง	จำนวน 1 แห่ง
6) คลินิก	จำนวน 2 แห่ง
7) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	จำนวน 2 แห่ง

3.3.2. จำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุข

1) แพทย์	จำนวน 2 คน
2) ทันตแพทย์	จำนวน 1 คน
3) เภสัชกร	จำนวน 3 คน
4) พยาบาล	จำนวน 40 คน
5) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	จำนวน 32 คน
6) เจ้าหน้าที่อื่น ๆ	จำนวน 50 คน
7) อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)	จำนวน 710 คน

3.3.3 อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ 100 %

3.4 การรักษาความสงบเรียบร้อย/ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.4.1 สถานีตำรวจภูธรอำเภอวังวิเศษ จำนวน 66 นาย แยกเป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตร 12 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน 49 นาย

3.4.2 สถานีตำรวจภูธรตำบลเขาวิเศษ จำนวน 30 นาย แยกเป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตร 1 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน 29 นาย

3.4.3 กองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอวังวิเศษ จำนวน 12 นาย

3.4.4 ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (ชรบ.)
จำนวน 375 คน ในปัจจุบันมีอาวุธปืนลูกซอง 5 นัด จำนวน 351 กระบอก กระสุน 8,775 นัด

3.4.5 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 1 รุ่น สมาชิก 351 คน

ตารางที่ 5 สถิติข้อมูลคดีอาญา ตั้งแต่ปี 2555 – 2556

ปี พ.ศ.	2555		2556	
	เกิด (คดี)	จับ (ราย)	เกิด (คดี)	จับ (ราย)
คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	11	8	0	0
คดีประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย	28	18	2	0
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	25	13	4	0
คดีนำสนใจ	11	6		0
คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	138	486 (ผู้ต้องหา)	7	14 (ผู้ต้องหา)

ที่มา : สถานีตำรวจอำเภอวังวิเศษ

4. ระบบบริการพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม

เส้นทางการคมนาคมที่สำคัญ คือ

4.1.1 ทางหลวงแผ่นดิน สายเพชรเกษม

4.1.2 ทางหลวงแผ่นดิน สายเขาวิเศษ - คลองเต็ง

4.1.3 ทางหลวงแผ่นดิน สายบ้านควน - ต้นซด

4.1.4 ทางหลวงแผ่นดิน สายคลองชี- อ่าวตง

4.1.5 ทางหลวงชนบท สายคลองชี - บางพระ

4.1.6 ทางหลวงชนบท สายเขาวิเศษ - บางพระ

4.1.7 ทางหลวงชนบท สายบ้านจิก - ต้นโพธิ์

4.1.8 ทางหลวงชนบท สายเขาวิเศษ- ควนโตะปั้ง

สำหรับเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบลและหมู่บ้านสภาพเป็นถนนลูกรัง

จำนวน 86 สาย

4.2 ไฟฟ้า

ในปัจจุบันอำเภอวังวิเศษ ราษฎรมีไฟฟ้าใช้ จำนวน 5 ตำบล 68 หมู่บ้าน มีหน่วยบริการ ผู้ใช้ไฟฟ้า สังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัด จำนวน 1 แห่ง

4.3 การโทรคมนาคมติดต่อสื่อสาร

ในท้องที่อำเภอวังวิเศษ มีหน่วยงานบริการทางด้านการสื่อสาร ดังนี้

4.3.1 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังมะปรางเหนือและที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชน 3 แห่ง

4.3.2 โทรศัพท์ การให้บริการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ โดยมีจำนวนชุมสาย 1,180 เลขหมาย

5. ทรัพยากรธรรมชาติ

5.1 พื้นที่และการใช้ประโยชน์

อำเภอวังวิเศษพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าราษฎรเข้าทำประโยชน์และอยู่อาศัย โดยไม่มีหลักฐานเอกสารครอบครองและบางพื้นที่กำลังดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

5.2 ทรัพยากรป่าไม้

อำเภอวังวิเศษ มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญได้แก่ ป่าไม้ด้านทิศเหนือ บริเวณเทือกเขาแดงและเขานอจู้จี้ ในเขตตำบลอ่าวตง ซึ่งเป็นแนวติดต่อกับพื้นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่และอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธารและเป็นที่ตั้งของน้ำตกร้อยชั้นพันวังสภาพป่ายังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก และมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอยู่บ้าง

ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่อำเภอวังวิเศษ มี 5 ป่า คือ

5.2.1 ป่าควนคู้งั้ง ตำบลเขาวิเศษ เนื้อที่ 6,073 ไร่

5.2.2 ป่าไส ป่าแก่ ตำบลอ่าวตงเนื้อที่ 154,260 ไร่

5.2.3 ป่าคลองซีและป่าทอนแจ ตำบลวังมะปราง เนื้อที่ 31,255 ไร่

5.2.4 ป่าควนขวางและป่าเขาปูน ตำบลวังมะปรางเหนือ เนื้อที่ 7,578 ไร่

5.2.5 ป่าสายคลองร่มเมืองป่าสาควนและป่าเกาะฮ้ายกลิ้ง ตำบลวังมะปรางเหนือ, ตำบลวังมะปราง,ตำบลเขาวิเศษ (และพื้นที่ครอบคลุมรวมถึงท้องที่ตำบลกะลาเส,ตำบลเขาไม้แก้ว, ตำบลบ่อหิน,และตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง) เนื้อที่ 101,267 ไร่ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประ บางคราม ตำบลอ่าวตง (และพื้นที่ครอบคลุมรวมถึงท้องที่ตำบลกะลาเส อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง และอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่) เนื้อที่ 97,700 ไร่

5.3 ทรัพยากรดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติซึ่งราษฎรเข้าทำกินก่อนแล้วสภาพที่ดินเหมาะแก่การทำเกษตร ยังขาดความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ และขาดปัจจัยสนับสนุน เช่น แหล่งน้ำและความรู้ทางการเกษตร ตลอดจนความไม่มั่นใจในกรรมสิทธิ์ที่ดิน

จากปัญหาดังกล่าวหากไม่มีการจัดการแก้ไขที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ จะมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.4 ทรัพยากรน้ำ

แม่น้ำสายหลักของอำเภอวังวิเศษคือแม่น้ำคลองชี ซึ่งไหลผ่านตำบลอ่าวตง ตำบลวังมะปราง ตำบลวังมะปรางเหนือ ตำบลเขาวิเศษ และตำบลท่าสะบ้า ซึ่งทุกตำบลสามารถนำไปใช้ในการเกษตรได้ แต่ยังคงขาดระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เมื่อถึงหน้าแล้งราษฎรจะขาดน้ำอุปโภคและการเกษตรเป็นประจำทุกปี

6. สถานที่ท่องเที่ยว

6.1 น้ำตกร้อยชั้นพันวัง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลอ่าวตง เป็นน้ำตกที่เพิ่งถูกค้นพบบริเวณแนวตะเข็บของจังหวัดตรังกับจังหวัดกระบี่ การเดินทางใช้ได้สองเส้นทาง คือ จากทางแยกซ้ายมือ ก.ม.37 ห่างจากสามแยกควนควนประมาณ 1 กิโลเมตร หรือจากทางแยกบริเวณบ้านคลองชีเป็นถนนลาดยางระยะทาง 29 กิโลเมตร สภาพน้ำตกหินปูนขนาดใหญ่ซ้อนตัวทับทอดขึ้นสู่ยอดเขาสูงนับร้อยชั้นธารน้ำไหลหลากลดหลั่นสู่ชั้นหินผาเบื้องล่างสวยงามตระการตา

6.2 วังนกน้ำ

ตั้งอยู่ หมู่ที่ 17 ตำบลเขาวิเศษ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา มีนกเป็ดน้ำอยู่อาศัยโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนนกเป็ดน้ำจะอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากปัจจุบันถนนโดยรอบของวังนกน้ำใช้เป็นสนามแข่งมอเตอร์ไซค์ทางเรียบของจังหวัดตรัง

6.3 จุดชมทัศนียภาพควนปลวกถ่อน

จุดชมทัศนียภาพควนปลวกถ่อน ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลมะปรางเหนือสามารถมองเห็นทัศนียภาพโดยรอบของพื้นที่อำเภอวังวิเศษและสามารถมองเห็นทะเลอันดามันซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสิเกา และเป็นสถานที่ประดิษฐานของพระพุทธรูป

7. เทศกาลสำคัญ

7.1 เทศกาลงานชักลากพระ

ที่ทำการปกครองวังวิเศษ ร่วมกับสำนักงานสภาวัฒนธรรมอำเภอวังวิเศษ พระภิกษุสงฆ์ และประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอวังวิเศษ จะร่วมกันจัดกิจกรรมชักลากพระขึ้น และจะจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ในช่วงเทศกาลวันออกพรรษาเป็นประจำทุกปี ณ ศาลาประชาคมอำเภอวังวิเศษ ซึ่งกิจกรรมที่น่าเสนอในประเพณีชักลากพระมีดังต่อไปนี้

- 7.1.1 การประกวดเรือพระ
- 7.1.2 การประกวดแข่งขันตีโปง
- 7.1.3 การแข่งขันกินต้ม ชัดต้ม
- 7.1.4 การแข่งขันยกกะเยอ

7.2 เทศกาลวันสงกรานต์

เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพ สร้างความรักความอบอุ่น และความสามัคคีระหว่างครอบครัว ที่ทำการปกครองอำเภอวังวิเศษ ร่วมกับสำนักงานเทศบาล ตำบลวังมะปรางเหนือ และองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอวังวิเศษ จะร่วมกันจัดกิจกรรมการสงน้ำพระและการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ขึ้น ในช่วงของเทศกาลวันสงกรานต์ของทุกปีโดยจะจัดให้มีกิจกรรมการสงน้ำพระ การรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และการมอบเครื่องสาธารณูปโภคให้แก่ผู้สูงอายุ

8. สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

8.1 ศูนย์ผลิตภัณฑ์

อำเภอวังวิเศษ มีคลินิกสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และกองทุนหมู่บ้านตั้งอยู่ที่ ศูนย์จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อำเภอวังวิเศษ (ศูนย์ OTOP วังวิเศษ) ซึ่งเป็นคลินิกที่คอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับด้านสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และกองทุนหมู่บ้านและในส่วนของอำเภอวังวิเศษ มีผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังนี้

8.1.1 ไม้กวาดดอกหญ้า

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

รูปสวยทนทาน เน้นวัสดุธรรมชาติ

สถานที่จำหน่าย

ในท้องตลาด โดยทั่วไปและนำไปจำหน่ายในงานเทศกาลต่าง ๆ ที่จังหวัดและ

อำเภอจัดขึ้น

สนใจติดต่อสั่งซื้อหรือขอข้อมูลได้ที่

113 หมู่ที่ 9 ตำบลวังมะปรางเหนือ อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง นายนิยม

สำเนียงหวาน โทร.0-7520-6823 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังวิเศษ โทร 0-7529-6126

8.1.2 จักสานกาบกล้วย

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์จักสานกาบกล้วยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยฝีมือที่มีความละเอียดอ่อน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำวัสดุที่เหลือใช้มาแปรรูปเพิ่มมูลค่าของสินค้า

สถานที่จำหน่าย

จำหน่ายที่กลุ่ม จำหน่ายตามงานแสดงสินค้าของส่วนราชการ ร้านเร็นจัน ต.ทับเที่ยงร้านไม้เทพทาโร อ.ห้วยยอด ร้านครูเนียบและร้านน้องตุ๊ก อ.ห้วยยอด ตลาด นคร.บริเวณ ศาลากลาง จ.ตรังจำหน่ายตามใบสั่งซื้อ

สนใจสั่งซื้อหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

เจ้าของกิจกรรม นางสาวณี นะแก้ว เลขที่ 261/1 หมู่ที่ 1 ตำบลวังมะปราง อ.วังวิเศษ จ.ตรัง รหัสไปรษณีย์ 92220 โทร. 0-7526-2061

8.1.3 กุนเชียงหมู

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

กุนเชียงเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการมีรสชาติดี สะอาดถูกหลักอนามัย ปราศจากสารเคมีหรือสารกันบูด

สถานที่จำหน่าย

จำหน่ายที่ทำการกลุ่ม จำหน่ายที่ตลาดนัดในอำเภอ/จังหวัด จำหน่ายในงาน เทศกาลของหน่วยงานราชการในจังหวัด

สนใจสั่งซื้อหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ประธานกลุ่มแม่บ้าน นางปรีดา หกสี เลขที่125 หมู่ที่ 3 ตำบลท่าสะบ้าอำเภอ วังวิเศษจังหวัดตรัง 92220 โทร. 0-1979-6092

8.1.4 ไม้มุงกลสุกโชก

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

ไม้มุงกลสุกโชก เป็น ไม้มุงกลชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติต่างจากไม้อื่นเพราะมีการเชื่อว่าเป็นไม้มงคล และมีลักษณะของโคนต้นที่โคดเด่นเมื่อนำมาตัดแล้วจะมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของมันเองจึงเป็นที่ชื่นชอบและผู้ที่นิยมปลูกไม้ประดับ นอกจากนี้เป็นไม้ประดับแล้วยังนำมาเป็นของฝาก และของที่ระลึกในวันสำคัญต่างๆ ได้

สถานที่จำหน่าย

1. สถานที่กลุ่ม ไม้ประดับต้นสุกโชก 27 ม.2 ต.เขาวิเศษ อ.วังวิเศษ จ.ตรัง
2. หน้าศาลากลางจังหวัดตรัง และงานที่เกี่ยวข้องกับหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่หน่วยงานของรัฐที่จังหวัดต่างๆ จัดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สุวกิจ ศรีปัดดา (2546 : 116 -129) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันราชภัฏมหาสารคามมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันราชภัฏมหาสารคามและหาข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรสถาบันราชภัฏมหาสารคามในปีการศึกษา 2545 จำนวน 244 คน จากหน่วยงานต้นสังกัด 11 หน่วยงาน และมีสถานภาพแตกต่างกัน 5 กลุ่ม ข้อมูลในการวิจัยได้มาจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวนฉบับละ 55 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าสถาบันราชภัฏมหาสารคามมีค่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางกล่าวคือมีค่าระดับการปฏิบัติงานเป็นร้อยละ 66.182 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความเห็นเรื่องค่าระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มาจากหน่วยงานแตกต่างกันมีความเห็นเรื่องค่าระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เช่นเดียวกันข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานของสถาบันคือควรมีการทำงานโดยการมีส่วนร่วมมีความสามัคคีมีคุณธรรมซื่อสัตย์กระจายอำนาจอย่างเสมอภาคพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและมีการประเมินผลงานที่เป็นระบบในการพัฒนาองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญของธรรมาภิบาล ในสถาบันอุดมศึกษาควรปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ตามลำดับความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนั้นความเป็นธรรมความโปร่งใสความมีอิสระการมีส่วนร่วมความมีประสิทธิภาพและความคล่องตัว

นพพล สุรนัคครินทร์ (2547 : 120-132) ได้ศึกษาทัศนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลและเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลเป้าหมาย 6 แห่ง ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็กขนาดละ 2 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างบทบาทและอำนาจหน้าที่ของอบต. อยู่ในระดับมากประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการของอบต. ในเรื่องของการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาอบต. การติดตามข้อมูลข่าวสารประกาศของอบต. และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่อบต. จัดขึ้นอยู่ในระดับมากประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอบต. ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงานของอบต. อยู่ในระดับปานกลางและเมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรซึ่งประกอบด้วย การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนะในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในอบต. ตาม 1) ปัจจัยด้านบุคคลขนาดของอบต. ความรู้ความเข้าใจในอบต. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของอบต. พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีเพศอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อทัศนะในการนำหลักธรร

มาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. และพบว่าการที่ประชาชนมีรายได้แตกต่างกันส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. ไม่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. และ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. มีผลทำให้ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของ อบต. กับความรู้ความเข้าใจ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. พบว่าปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจใน อบต. แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รหัส แสงผ่อง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดจันทบุรีและเปรียบเทียบเพศอายุสถานภาพสมรสระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลและระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลกับกระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลกลุ่มตัวอย่างคือกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 307 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานคือ t-test และ One- way ANOVA พบว่า

1. กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่าสำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบ

2. กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีที่มีเพศอายุสถานภาพสมรสระดับการศึกษาอาชีพและรายได้แตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีที่มีตำแหน่งของกรมการบริการและสมาชิกสภาจำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลและระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุเทพ คุณกิตติ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลนครขอนแก่นพบว่าการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลส่งผลให้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครขอนแก่นสามารถชนะการประกวดและได้รับรางวัลจากสถาบันและองค์กรต่างๆหลายครั้งระหว่างปี 2544-2546 กระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครขอนแก่นประกอบด้วยหลักที่สำคัญ 6 ประการคือ หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม ได้ออกเทศบัญญัติโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคและความเป็นธรรม หลักการมีส่วนร่วมได้นำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายใต้แนวคิดร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมทำร่วมตรวจสอบ หลักความรับผิดชอบได้จัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์โดยประชาชนมีระบบการติดตามตรวจสอบผลการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและแจ้งผลไปยังผู้ร้องเรียนโดยตรง หลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลได้หลายช่องทางได้แก่ทางวิทยุโทรทัศน์อินเตอร์เน็ต หลักความคุ้มค่าได้สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่เพื่อการประหยัดใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและให้บริการอย่างรวดเร็วเสมอภาคเป็นธรรมใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดค่าใช้จ่าย

นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548 : 52) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็งอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างระบบบริหารงานของท้องถิ่นแบบธรรมาภิบาลและความเข้าใจของคณะผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลลักษณะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในรูปแบบของธรรมาภิบาลผลการศึกษากลุ่มประชาชนผู้ให้บริการพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับที่สูงและด้วยว่ารูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบ อบต. ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเห็นด้วยหลังจากมีการจัดตั้ง อบต. ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตำบลส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นผลการศึกษาคณะผู้บริหารสมาชิกสภาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็งพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับความพึงพอใจสูงในการบริหารงานใน อบต. ประชาชนในชุมชนมีความต้องการให้ผู้บริหารสนองความต้องการของชุมชนหัวใจของการบริหารงานคือความโปร่งใสรวมทั้งการใช้งบประมาณในการบริหารงานอย่างคุ้มค่ามากที่สุดควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพต้องมีการอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพมีการลงโทษผู้กระทำผิดและให้รางวัลข้าราชการที่ประพฤติดี

สุภัทรา วิมลสมบัติ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชยาอำเภอชุมแสงจังหวัดนครสวรรค์

พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเกยไชยอำเภอชุมแสงจังหวัดนครสวรรค์ได้มีการบริหารงานโดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักในการดำเนินงานขององค์กรซึ่งทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกยไชยสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จทำให้องค์กรมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นและได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกยไชยประสบความสำเร็จได้เกิดจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำหรือผู้บริหาร ปัจจัยด้านทีมงานหรือองค์กรและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะร่วมมือร่วมใจพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งนี้ในการดำเนินงานของทั้ง 3 ปัจจัยนั้นมีการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากำหนดเป็นแนวนโยบายในการปฏิบัติอันได้แก่หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังเน้นหนักในเรื่องของความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการบริหารองค์กรเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจการสาธารณะของท้องถิ่นโดยตรงซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยความต้องการของประชาชนสะท้อนถึงการบริหารกิจการสาธารณะในท้องถิ่นว่าเกิดประโยชน์ต่อประชาชนเพียงใด องค์กรการบริหารส่วนตำบลไม่สามารถผูกขาดรวมอำนาจทางการเมืองไว้กับผู้บริหารได้อีกต่อไป หากแต่จำเป็นต้องเปิดกว้างเพื่อให้องค์กรชุมชนเข้ามารับรู้ความเป็นไปและเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

สุรัชย์ นาทองไชย (2548 : 86-94) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลธัญญาและประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลธัญญาต่อสภาพการบริหารของคณะเทศมนตรีตามหลักธรรมาภิบาลและศึกษาหาข้อเสนอแนะในการบริหารงานของคณะเทศมนตรีเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรี โดยพิจารณาเป็นรายด้านคือหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าในเชิงบวกทั้งหมด

เบญจวรรณ วันดีศรี (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพด้านความรับผิดชอบต่อคุณธรรมด้านนิติธรรมมีธรรมาภิบาลระดับสูง

พลกฤติ พัตรपाल (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ปี 2549 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการประจำขององค์การ

บริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน 447 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านคือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าอยู่ในอันดับสูงสุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอบต. แต่ละแห่งได้นำข้อมูลข่าวสารที่ควรเปิดเผยปิดประกาศไว้ที่สำนักงานอยู่ในอันดับสูงสุด

2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านพบว่าปัญหาการปฏิบัติงานของ

2.1 พนักงานส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามข้อบัญญัติ

2.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจมากเกินไปมีผลให้ผู้บริหารทำผิดระเบียบกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง

2.3 การประชาสัมพันธ์ยังมีน้อยช่องทางซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีเว็บไซต์เป็นของตนเองขาดบุคลากรด้านอินเทอร์เน็ต

2.4 ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบการบริหารงานในบางอบต. ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากนัก

2.5 การไม่กระจายอำนาจบริหารงานอำนาจอยู่ที่บุคคลคนเดียวการให้ความสำคัญต่อปัญหาไม่ครอบคลุมการมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ในโครงการก่อสร้าง

2.6 มีการทุจริตในการเสนอราคาทำให้หน่วยงานภาครัฐเสียผลประโยชน์จากการแข่งขันราคาการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและกระแสไฟฟ้าทำให้ไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายภาครัฐลงได้

กัญช์อินทนู (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสองสภาละ 22 รายรวมทั้งสิ้นจำนวน 265 รายจาก 12 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราชผลการวิจัยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่บริหารตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากโดยเฉพาะองค์การ

บริหารส่วนตำบลที่ใหญ่ซึ่งไม่มีข้อปรับปรุงในการบริหารงานเลยส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องปรับปรุงการบริหารงานมากที่สุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลกระปางควรทำการปรับปรุงมากคือหลักความคุ้มค่างบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหลวงเสนควรทำการปรับปรุงมากคือหลักนิติธรรมและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาวควรทำการปรับปรุงมากคือหลักความคุ้มค่า เพราะฉะนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญถ้าการบริหารงานหลักความคุ้มค่าให้มากกว่าเพื่อที่จะทำให้การบริหารงานมีหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวในระดับมากยิ่งขึ้น

ทัศนีย์ ไตมี (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบทัศนคติของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานีในแต่ละด้านจำแนกตามเพศอายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานีไม่แตกต่างกันส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน

อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550 : 87) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองหญ้าไซจังหวัดสุพรรณบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างคือพนักงานส่วนตำบล 53 คนและนักการเมืองท้องถิ่น 87 คนรวมทั้งสิ้น 140 คนผลพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกตามตำแหน่งเพศอายุการศึกษาและระยะเวลาในการทำงานพบว่าพนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

คลีว (Clarke. 2002 : 2869) ได้ทำการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่าพบว่าในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นโดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่จริงจึงมีการปรับตัวในการปฏิบัติต่างๆของท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นการใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแต่ก็ยังมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกพ้อง

บลูเมล (Blumel. 2001 : 319) ได้ศึกษาวิจัยความช่วยเหลือระหว่างประเทศความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้(ประเทศเคนย่า) พบว่าหลักธรรมาภิบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือต่องานความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่างๆ ส่วนปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ในประเทศเคนยาก็คือการปรับตัวเข้าหากันเพื่อสร้างความร่วมมือกลุ่มย่อยๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

มอร์เรน (Morren. 2002 : 1152) ได้ศึกษาการรวมเอาแนวคิดประชาสังคมมาอภิปรายซึ่งได้ถูกหยิบยกมาเป็นคำถามสำคัญหลายประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาและประชาธิปไตยการนิยามคำว่าประชาสังคมจะสะท้อนแนวคิดของเราว่าเราคาดหวังว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นที่ไหนและประชาธิปไตยจึงควรต้องแบ่งแยกกำหนดแน่ชัดระหว่างภาครัฐกับเอกชนมากน้อยเพียงใดสังคมและรัฐควรมีโครงสร้างอย่างไรเพื่อที่จะปกป้องสิทธิเสรีภาพอันเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตยและแนวคิดประชาสังคมสามารถถ่ายทอดไป ไม่เฉพาะแค่พื้นที่หนึ่งและรัฐหนึ่งไปสู่ที่อื่นได้หรือไม่การปกครองและประชาธิปไตยซึ่งอยู่เบื้องหลังแนวคิดสามารถที่จะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้ทฤษฎีการพัฒนาและปฏิบัติได้เพียงใด การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจถึงวิธีการเข้าถึงหลักธรรมาภิบาลและแสดงถึงสังคมที่เป็นตัวอย่างในการเข้าถึงแนวคิดประชาสังคมที่ถูกใช้โดย CIDA และธนาคารโลก

อซามา (Azamar. 2002 : Abstract ; อ้างอิงมาจาก ธรรมรัตน์ ธรรมยาอุทธี. 2550 : 86) ได้ทำการศึกษาพบว่า ธรรมาภิบาลได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อใช้พัฒนาประเทศกำลังพัฒนาตัวชี้วัดทั้ง 6 อย่างของหลักธรรมาภิบาลทำให้ทราบว่าธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดซึ่งหลักการเหล่านี้กระจายไปทั่วไป โดยเฉพาะหลักความรับผิดชอบหลักการที่ทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนการเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐบาลการมีหลักนิติธรรมที่ใช้ควบคุมการคอร์รัปชันการวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่าการขาดหลักธรรมาภิบาลส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและความยั่งยืนในเรื่องของการปฏิรูปตลาดภายในประเทศซึ่งดำเนินการโดยภาคเกษตรกรรมของบังกลาเทศการปฏิรูปครั้งนี้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการได้รวบรวมผลิตภัณฑ์ข้าวและปรับปรุงเงื่อนไขหลายๆอย่างเกี่ยวกับข้าวเพื่อให้เกษตรกรได้เพิ่มรายได้ผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้นอย่างไรก็ตามปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในเร็ว ๆ นี้ก็คือการขายผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำและผลผลิตทางการเกษตรต่ำกว่ามาตรฐานบางครั้งก็มีราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็นปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำลายแนวทางการปฏิรูปครั้งนี้แต่ก็ยังเป็นการทำลายความมั่นคงอีกด้วยและนอกจากนั้นแล้วก็ยังพบอีกว่าปัญหาหลายๆอย่างนี้เกิดมาจากขาดหลักนิติธรรมและการควบคุมตรวจสอบการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่และรวมถึงการนำหลักทั้ง 6 ประการของธรรมาภิบาลมาใช้

ฟิลลิปป์ (Philip. 2005 : 32 ; อ้างอิงมาจาก สุจิตรา มีจำรัส. 2550 : 62) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศพบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย 4 ประเทศได้แก่ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาลในการเลือกตั้งปี 2004 ซึ่งพบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการปกครอง นอกจากนี้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานะที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอนเศรษฐกิจฝืดเคืองเพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบการบริหารแนวใหม่ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ เมื่อนำไปใช้ซึ่งนั่นก็คือจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาล

บรู๊ค (Brouk. 2006 : Abstract) ได้ศึกษาหน้าที่ของรัฐบาลที่เหมาะสมต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในขนาดของประเทศรัสเซีย โดยศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องศึกษาในพื้นที่ที่มีการปฏิรูปการปกครองในรัสเซียซึ่งการบริหารอยู่ภายใต้รัฐบาลของรัสเซียและมีรัฐบาลของรัสเซียเป็นแม่แบบในการปฏิรูปและมีเครื่องมือที่มีคุณภาพซึ่งจะใช้ในการกำหนดว่ารัฐบาลมีการบริการที่ดี โดยเปรียบเทียบเชิงทดลอง 3 เขตพบว่ามี 2 เขตที่มีการปฏิรูปและให้ผลดีถึงแม้จะมีการโต้แย้งแต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ต้องมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อไปด้วยกำหนดหน้าที่ที่เหมาะสมของรัฐบาลที่ดีที่ต้องนำมาเป็นรูปแบบเพื่อให้เกิดการปฏิรูปที่ประชาชนยอมรับและสามารถวัดได้การบริหารภาครัฐที่ดีต้องให้สาธารณรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต้องมีแรงผลักดันไปสู่คณะกรรมการบริหารให้เกิดความตระหนักให้เห็นสภาพของสังคมผลักดันไปสู่รัฐบาลให้เห็นความสำคัญของประชาชนและให้การดูแลทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจควบคู่กันไป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ รวมถึงการศึกษาธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยจึงทำให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 อันมีหลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. 2542 : 72)

